

ప్రతిదినము ప్రకటింపబడును

VOL. 3 } చెన్నపట్టణము 1916 నం. మే నం. 17 వ తేది బుధవారము } NO 39
 సంపుటము. 3. } న శ నా మ సం వ త్స ర వై శా ఖ మా న శు క్ల పౌ ర్ణ మి యి. } సంచిక 3౯

బాధాపీడితులకు వరము: ఐనోడిక్ సహితమైన డా॥ పి. డి.

సావంతుని వనోపధి సారసవరిల్లా

అపరిమిత రక్తమయన జరించువాడౌచుట కీటిమనంతి యందు. దీని ఫలము, చిచ్చులకు, గండమాలకు, శుంధుకు, పాతనోష్ణులకు అన్ని విధములకును గలగు వర్షణోగములు పోగొట్టును.

మిక్కిలి శక్తివంతమైన రక్తశుభ్రకారిణి 28

అనామధియ్యచరిల్లా గుణ మిచ్చుట నిశ్చయము, నవాజులైన చుట్టకర్మిని అన్ని విధములైన వోషణులకు పోగొట్టును. నీరసం నందరి పొడవైనవారును, చుట్టకర్మిని కాల్చినవారును కొద్దిమందిని పోగొట్టి రక్తమయన చుట్టకర్మిని. దీని వర్షణము గలగు 18 నోడలకు వంతులకు 4 డోస్సుల బుడ్డిలతో అచ్చుబడును.

ప్రాప్తికర్మ: పి. డి. సావంత్, యశ. పనవచారి నం. 2. కొంచాయి.
 Proprietor P. D. SAVANT, Panavachi No. 122, No. 2. BOMBAY.

THE DAWN OF HOPE

to the hopeless sufferers from bodily pains, such as, Headache, Rheumatism, Sprains, Lumbago, Stiff Joints, Neuralgia, Toothache, Cuts, Sore Throat, Cold, etc. is now certain as ever as it has been since the world famed.

(REGD.) **AMRUTANJAN** (REGD)

has come to the rescue. It is prepared from pure drugs of Vegetable Origin, and is the tried remedy for all aches and Pains.

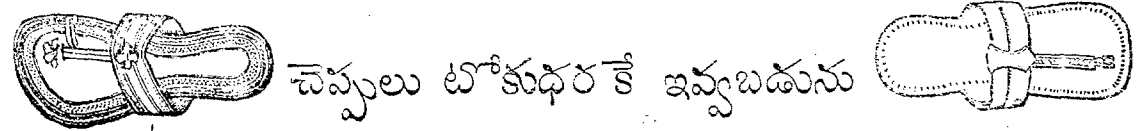
PRICE PER POT ANNAS EIGHT ONLY. of All dealers in Drugs or from

AMRUTANJAN DEPOT Madras & Bombay.

అమృతాంజనము

అన్ని నొప్పులకు జగత్ప్రసిద్ధిగాంచిన దివ్యామృతము

అమృతాంజనం డిపో 109, క్విరిగోస్ట, బాంబాయి. అమృతాంజనం డిపో, చెన్నపట్టణ.

చెప్పలు టోకుధరకే ఇవ్వబడును

నం	కేసు	నగదు కొనుగోలు	కేసు టోకు	సామాన్యమైన టోకు	ధర	జత
5004	కేసు 0X	నగదు కొనుగోలు	కేసు టోకు	సామాన్యమైన టోకు	1-15-0	"
5005	"	నిండుకొనుగోలు	"	"	2-4-0	"
5010	కేసు 0X	నగదు కొనుగోలు	కేసు టోకు	సామాన్యమైన టోకు	2-12-0	"
5014	"	నిండుకొనుగోలు	"	"	2-14-0	"
5020	కేసు 0X	నగదు కొనుగోలు	కేసు టోకు	సామాన్యమైన టోకు	1-12-0	"
5021	"	నిండుకొనుగోలు	"	"	1-15-0	"
5085	కేసు 0X	నగదు కొనుగోలు	కేసు టోకు	సామాన్యమైన టోకు	1-15-0	"
5086	"	నిండుకొనుగోలు	"	"	2-4-0	"
5055	కేసు 0X	నగదు కొనుగోలు	కేసు టోకు	సామాన్యమైన టోకు	1-15-0	"
5056	"	నిండుకొనుగోలు	"	"	2-4-0	"

ప్రతి ఆర్డరు వెంటనే సామాన్య పంపిణీ చేయబడును.

నికడజను జరితులనువారికి నూటికి పది చొప్పున కమిషనునుబడును.

క్రొం లెదర్ కంపెనీ, పల్లనరం, మద్రాసు.

నూ డిల్లర యెజుట్టుకు (మెన్సు మేసక్, స్కిట్ అనుకో, హంటుకోడ్, మదరాసు) ౧౦౦౦౦ డొలర్లకు.

విద్యార్థి సౌకర్యములు

కొన్ని దినముల వరకు మాత్రమే విద్యార్థులకు కావలసిన వ్రాయింగు బుక్కులు, ఎస్కర్ నైజు బుక్కులు, స్టూడెంట్సు నోటు బుక్కులు, ఇటాలియన్ నోటుబుక్కులు కలర్, బాక్సులు, వ్రాయింగు ఇన్స్ట్రుమెంట్సు బాక్సులు, ఫుట్ డ్రాఫ్టు రౌండ్ టుండ్లు మరియు అనేక విధములైన సామాన్యముల సరసముగా దొరుకును నలయు వారలు క్రింది అడ్రెస్సులకు ప్రాసెస్ తెప్పించుకొన వలయును.

ఆర్. వేంకటేశ్వరు అన్డ్ కో.

ఆంధ్రా ముద్రాలయాలి కార్యులు, ముద్రాడు.

304 **కాటోల్ పౌడరు**
 ఎల్లప్పుడు, చీమలు, కీటకము, చిచ్చులును నాశనము చేయును. ఇట్టివియు పురుగులను నశింపజేయును. టెం 1-2 స. 0.౧౨.

కాటోల్ పౌడరు

దోమలను, కీటకములను నశింపజేయును. దానిచేయును 240 కేజులకుం పేర్చు 1-2 స. 12
 వినియోగము: దోమలను నశింపజేయును. ఇట్టివియు పురుగులను నశింపజేయును. టెం 1-2 స. 0.౧౨.

గ్యాలిన్ మోటారు సాధనాల

మోటారులను, ఇంజనులను, వాటిని కాపాడేయించుట కీటిమనంతి యందు. దీని ఫలము, చిచ్చులకు, గండమాలకు, శుంధుకు, పాతనోష్ణులకు అన్ని విధములకును గలగు వర్షణోగములు పోగొట్టును. నీరసం నందరి పొడవైనవారును, చుట్టకర్మిని కాల్చినవారును కొద్దిమందిని పోగొట్టి రక్తమయన చుట్టకర్మిని. దీని వర్షణము గలగు 18 నోడలకు వంతులకు 4 డోస్సుల బుడ్డిలతో అచ్చుబడును.

(41) గ్యాలిన్ అండ్ కో, బ్రాడ్వే, మదరాసు.
 Galley & Co., 149 Broadway, Madras.

ఆంధ్రమహిళా మహాసభ

సప్తమ ఆంధ్రమహిళా మహాసభ యీ నెల 8-9 తేదీలను కాకినాడ పట్టణమున ఆంగ్లేయ విద్యార్థిణియై, నుగుణవతియై, 400 ఆచార్యుల డిక్టేటర్లుగారి యాజమాన్యము క్రింద మిక్కిలి జయభరితముగ జరిగినది.

హైదరాబాదు విజయ నగరము, విశాఖపట్టణము, తుని అనకాపల్లి, పితాపురం, చామర్లకోట, రాజమండ్రి, ఏలూరు బండక, బెజవాడ, గుడివాడ, బాపట్ల, తెనాలి, మాన్మగు ప్రభృత్యలనుండి ప్రతినిధులందుగ నుమాను 100 మంది విచ్చేసిరి. పురస్క్రీతి 4-5 వందలవరకు సభ సలంకరించిరి. పొనుగు గారియవాసులకు కొందరు తమతమ బంధువుల యింట్లలోనికి. సమాజమునందు బసగిన వారీయలుగ ఆంధ్రమహిళాసభ వారు భోజనాది సదుపాయములు గావించిరి. ఈ మును జేసిన విని క్షయప్రయోజనములకు ఓర్పు దూరదేశములనుండి విచ్చేయుట జూడ భావి మధునాచయముగా? ప్రధమదినమున అదరణ కథాభ్యుత్థులగు లకు కీర్తియతి కల్గెనట్టి వేంకట రమణయ్యగారు తమ యాజమాన్యమును విడిచిరి. పిదప ఆభ్యుత్థులారా తెచ్చు కొనబడుట వారు తమ యాజమాన్యమును చదువుటయు జరిగెను. రెండవదినమున తీర్మానములు జరిగినవి. మానీషికిత్యకు సంబంధించిన 10వ తీర్మానము మహిళాసభలో తీర్మానింప బడలేదు. ఇది కాసనముచేయగూడదని కొందరనిరి. బాపరాజు నుందరమ్మగారు దీనిని ఖండించిరి. రాత్రి చెన్నపట్టణ నివాసిని ఓత్తీసమాజమున కభ్యుత్థురాలైనను ఎమ్. ఎత్తుచ్చయ్యగారి వలన రాకుదాను వారికభ్యుత్తీయము గావించబడెను.

ఉదారమృతము యగు పితాపురం రాణివారి సత్సాత్రి దానమును ధనయితో గట్టబడిన కొత్తవోయనంపు ప్రధమమున హాళికా కాలక్షేపము గావించబడుట మిక్కిలి సంతోష దాయకము. ఆచందరము ముందుజేసిన పండితులందు మహిళా సభ జరుగుట యెంతో అందముగనుండెను. గంధర్వశత్రు గాని కేకలుగాని మరయే గల్లంతుగాని బయగక రెండుదినము లుత్తీసంతసముగ గావించిరి (చెనిడెంటు డిక్టేటర్లుగారు మాతెంతయు నుదసించుట. 10 తేదిని శ్రీమతి పుష్పలారా సీతాయమ్మగారి యాధిపత్యమున విద్యార్థి సీతమాజయ్యయొక్క ఆజ్ఞాసంస్కారోత్సవము గావించబడెను.

తీర్మానములు.

1.

తెల్లవారంబురాంధ్రము శ్రీవిద్యాభిమాన మానసియు లును విజయములును, మానెచ్చెలులు నిగు, వికావేంకటరత్న ము, కొటికల పూడి సీతమ్మగార్లను ప్రాప్తించిన భర్తృవియోగమునకును, వామెల్ల సీతమ్మగారికి సంభవించిన జీవప్రతికా వియోగమునకును, శ్రీమతి చోరగుడి సీతమ్మగారి మరణమునకును నీయాంధ్రమహిళాసభ వారు మరల విచారించుచు తమ సానుభూతిని వెల్లడించునారు.

ప్రకటనరాల-బాలాంత్రపు శేషమ్మ.

ఆమోదపరాల-కల్లెపల్లి వెంకటరమణమ్మ.

2.

మన విద్యార్థినిధికి మరల పొలుపడుచు విశాఖపట్టణమున మైసూర్లును స్థాపించి వారి కవకాళగా వితంతు సోదరీయలుల భోజన సౌకర్యార్థమై ఈజూను నెల తే 19 ది మొదలు మాప్రజల సేర్పాటు గావించిన మన యాంగ్లేయవార తనమువారికి కృతజ్ఞతాపూర్వక వందనము లర్పించుచు, నీమహా యధ్యక్షున వారికి, వారి మిత్రులందరికిని, దిగ్విజయ మొనంగ నీసభివారు సరాత్మము ప్రార్థించుచున్నాను.

ప్రకటనరాల-మోటుపల్లి రాజాబాయమ్మ.

ఆమోదపరాల-బాలాంత్రపు శేషమ్మ.

3.

శ్రీ విద్యాభిమానమున విద్యాభిమాన చేయుచున్న ప్రార్థనాపాత్రుల తృప్తికరముగానుండలేదు. గాని నీక్రింది మాన్మలనుండి నీసభివారు ప్రార్థించవలయును.

అ. బోర్డింగ్ హౌసులంద కరికరింపని వితంతువులకు విద్యార్థివేతనము నీయవలయును.

ఆ. బోర్డింగ్ హౌసులంద గోరు పుణ్యశ్రీలకు సహితము వసతు లేర్పించుట.

ఇ. విద్యార్థి వేతనముల కొను గుటలో నిరుపేదలకు ప్రార్థనాభ్యు మొనరుట.

ఈ. వితంతువుల కధ్యాత్మిక జ్ఞానమున, పుణ్య శ్రీలకు శృంగార్యపాకకృత్యజ్ఞానమును కలుగువిద్యలు భియబడ తనసేర్పాటు లొనరించుట.

ప్రకటనరాల-బుజును నూరమ్మ.

కల్లెపల్లి వెంకటరమణమ్మ

ఆచార్య భాస్కరమ్మ

ఉ. కేశభావన ప్రధానముగను, ఇంగ్లీషునైపుకముగను చేసిన జ్ఞానమువాయ మంతయు శాంగ్లేయభావమున జేయుదుటకు సజ్జితాత్మకులకు శాంగ్లేయజేసి కరణియ గంధములుగా నిర్దేశణ చేయుట.

ప్రకటనరాల-బుజును నూరమ్మ

కల్లెపల్లి వెంకటరమణమ్మ

ఆచార్య భాస్కరమ్మ

4.

మనదేశమున తస్థితియందున్న కాలమున లేవండి, పీఠా పీఠిక వచ్చినకాలమున శాంతిచిహ్నముగా నవలంబింపబడి పిచ్చులు స్వస్థులయగు ప్రక్షిప్తముకాబడి, మనలో శాచారముగా జన్మనాటుకొనున్న ర్భంధ వాలిని నివాహములే శ్రీవిద్యాస్వాతింత్రియలకు భంగకరముగను, కన్యాకరకులములకు ప్రార్థనావారియగును, బాలాంత్రోత్పత్తికి, కాళావైవమ్యములకు, నైకమత్య భావములకు, జన్మస్థానముగను, జేకాభ్యుదయములకు ప్రతిబంధకముగా నిలచియుండుటచే నా యాచారమును నివత్సరములవరకు దొరతనము వారికోరుటకై సంఘసమన్వయము మనసోదకులకు ప్రార్థించవలయును.

ప్రకటనరాల-ఆచార్య భాస్కరమ్మ

కల్లెపల్లి వెంకటరమణమ్మ

బాలాంత్రపు శేషమ్మ

5.

నరసాపురపు సంఘ పక్షమునకు, విజ్ఞానమృదికా మండలి పక్షమునకు జయమునది యుత్పత్తియలగు పాత కాలలం దుసాధ్యాయులకుగా నిశుమించుటకు విద్యాభిమాన వారిని కోరవలయును.

6.

ఆంధ్రమహిళా సభవారు ప్రతిసంవత్సరము ఆంధ్రమహిళాసభయెడల జరిగిన అవట ఆంధ్రమహిళా మహాసభ సభకు జరుపుటకును, వారికివలయు సహాయము మొనరించుటకును, ఆంధ్రమహిళాసభ వారిని కోరుచున్నాము.

ప్ర. కల్లూరి పార్వతమ్మ.

మోటుపల్లి రాజాబాయమ్మ.

బా. శేడలి. క. వెంకటరమణమ్మ.

7.

ఆంధ్రమహిళా మహాసభకు స్థిరమగు నాహ్వర సంఘము సేర్పాటుచేయుటకును, కొంతమూలభరము సమకూర్చుటకును యాసభ వారు యేర్పాటు చేయునెను.

ప్ర. రాడివాడ నూరమ్మ

మా. మాడమ్మ.

8.

మన యిరుగుపొరుగులను జూత్రతయ దాక్షిణ్య సోదరీయలు ముఖమును స్వదేశస్థాద్యభి మానములకు కనులార గాంచుచుండి మన ఆంధ్రసోదరీయలు నిరాకరించుటచోచనయును, గాన నీసభ వారు స్వదేశస్థులకు ప్రార్థనా మొనరించు చున్నాను.

ప్ర. క. వెం. రమణమ్మ.

రంగ నాయకమ్మ.

9.

హిందూస్థాని కో. ఆవరణీపు ప్రాణ భీమాకం వెనీశా శ్రీమతి మాదా భీమాచేయించు కొనుటకును, వంతులపుచ్చు కొనుటకును తమసేర్పాటులు చేసియున్నాడు. అందుకు ప్రార్థనా మొనరింప శ్రీమహాజనుల వారికి లాభకరములగు

కమ్మతావుల వెదచల్లునది సువాసనద్రవ్య రాజము

అలవహం సింగ్లీ కలిపినదికాదు. మగంధపుష్పముల కలము. నాలుగుదిండులును చేతిగుడ్డపై తనిగొనినచో ఎంత మనోహరముగనో యుండును. భక్తతానియము కందుకరే నానందము గలిగించగలదు.

వెల చిన్న సీసా 1-3	...	0-8-0
,, మధ్యరకం ,,	...	0-12-0
,, పెద్దసీసా ,,	...	2-0-0
మగంధ కాడ్డు ,,	...	0-1-0

వి. వి. చార్జి ప్రత్యేకము.
సోలునీజంట్లు:—ఆంగ్లో ఇండియన్ డ్రగ్ అండ్ టెంకెట్ కంపెనీ,
నెం 155 బామామనీయ, బాంకాయ
మదరాసు ఏజంట్లు:— మొహతా పురుషోత్తమ్మయ్య,
నెం 29, వై. నానాబాక్ రోడ్, పూలంగడిగూడెం, మదరాసు.

సౌవర్ణములను మాపియున్నాడు. శ్రీమతి గాడిమాడి కడుతమ్మ గాన ఆంధ్రుల ప్రార్థనా. మొనరించు చున్నాడు. సోదరీయలులందరూ మాడిబిడుతమ్మగారి మాన్మ మవలంబించి నమా జయబతు లాభములకు మావిరలెనని యీ సభ వారు కోరు చున్నాడు.

ప్ర. గాడివర్తి బంగారమ్మగారు.

క=వెం. రమణమ్మగారు.

శుభకార్యములకు మనలోవాడుకగా తెచ్చెడుకట. మును తీసికొనుదాకు లేవందుటకును నీసభ వారు ప్రార్థనా మొనరించుచున్నాడు

(క=కాడివాడ నూరమ్మ.

బాలాంత్రపు శేషమ్మ.

లూయిసుమ్మగారిచే గాయపడిన అభివృద్ధి వైద్యశాస్థ్రము. శుభవై ఖరీదద్య, అననీ పుస్తకములు రెండును మూర్ఖ లోపతనీయ గ్రంథములుగనుండినదేశమున కోగముత్య అలోగ్యము పాచ్చును. కాబట్టి యింకామూర్ఖుల బాపరత్న, వాలి కలకు పతనీయగ్రంథములుగ నుండవలయునని ఈ సభ వారు గతర్మ మెంటువారిని ప్రార్థించు చున్నాడు.

పుదుచ్చి ద్రావిడ మహాసభ

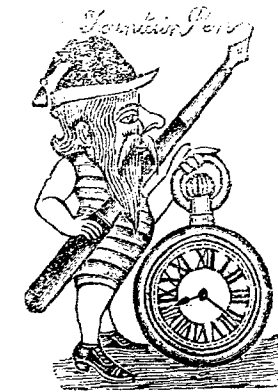
ఈ సభ ప్రతిభను మన దండిగుట గాగియులూ జరుపు కటుల తీర్మానింపబడినట్లు కార్యనిర్వాహక సంఘమువారు ప్రయనించిన పత్రికల మూలముగ తెలియనచ్చుచున్నది.

ఈ పత్రిక లందిన వెంటనే నెల్లూరు పుర నాను లయిన వారము కొందఱును నిండుకు సమావేశమగుచు గాగియుల నుండి కార్యార్థముగనచ్చి తలపించినవారు కొందఱును 12-వ తేది కుక్రీతము సాచుత్వము 5 గంటలకు మూలపేటలో జేంచేపీయుండు మూలస్థాన శీర్షకస్వామివారి దేవాలయము నందు కలసి చర్చించగా పత్రికలలో ప్రయనించిన ప్రకారము దండిగుటలో నీప్రభుసభ జరపుటకు మార్పుగ్రామమునటువంటి యి నీ తెగవారి కీవామ మొనరిగ నటువంటియు నగు (పుదుచ్చి) అగ్రహారములో జరపుటమేలని అభిప్రాయ పడివారము. మార్పుగా) మైన కారణమే గాక నెవ్వర సౌకర్యము గూడగల (పుదుచ్చి) అగ్రహారమునందలి యొండొక నిర్ణయమైయుంట్టి పచ్చిసభ్యులకు నిలువ నీడలేని గాగియులకున్న నిన్ని విషయముల సభాసదులందఱును వసతి విచ్చు నెల్లూరుపట్టణములో జరుపుటమేలని మా అభిప్రాయము యిందుములముగ విశదపరచుచున్నారము :—

నెల్లూరులోని పుదుచ్చి ద్రావిడము.

బహుమతి.

“లండన్ స్పీసు పాకెట్టు గడియారము”

ఈ గడియారము మేము ప్రత్యేకముగా నీమహా సుండికొనించి యున్నాము. ఇది మాచట కందమై తల బీగము ను డెట్టు పూర్వ అగ్ల గాను దూమును గలిగి బహు నాణ్యమైన పరితో చేయుట యుండును. ఇది ఇంగ్లీషు మాదిరి గడియారము. అనేక గడియారములు విక్రయించితిమి. మా కంపెనీ చేరు ప్రఖ్యాతిపొంద

వలెనని రూ 2-0-0 ఖరీ కలు మేలైన ఫోకెట్ పేసా ఇశాముగా పంపించబడును. గడియారము ఫోకెట్ పేసాలో క్రియం రూ 8-0-0. వి. వి. చార్జి 0-5-0 ప్రత్యేకము.

ఆంధ్రపత్రిక చందాదారులకు మాత్రము ఇవ్వబడును.

మా పత్రిక వెంబడియు తెలుపవలయును.

వి. ఎ. ఎన్. పాణి, నెం. 8 ఇలెక్ట్రోసిటి, మదరాసు.

ఆటోమోటివ్ బహుమతి (విజ్ఞప్తి)

అలవహం సింగ్లీ కలిపినదికాదు. మగంధపుష్పముల కలము. నాలుగుదిండులును చేతిగుడ్డపై తనిగొనినచో ఎంత మనోహరముగనో యుండును. భక్తతానియము కందుకరే నానందము గలిగించగలదు.

వెల చిన్న సీసా 1-3	...	0-8-0
,, మధ్యరకం ,,	...	0-12-0
,, పెద్దసీసా ,,	...	2-0-0
మగంధ కాడ్డు ,,	...	0-1-0

వి. వి. చార్జి ప్రత్యేకము.
సోలునీజంట్లు:—ఆంగ్లో ఇండియన్ డ్రగ్ అండ్ టెంకెట్ కంపెనీ,
నెం 155 బామామనీయ, బాంకాయ
మదరాసు ఏజంట్లు:— మొహతా పురుషోత్తమ్మయ్య,
నెం 29, వై. నానాబాక్ రోడ్, పూలంగడిగూడెం, మదరాసు.

గుంటూరు మండల సభలు.

గుంటూరునుండి సంస్కరణాభిలాషు లొకరిట్లు మా పేర వ్రాయుచున్నారు.

19 వ గుంటూరుమండల సంస్కరణసభ 28 వ, తేదీన తెనాలిపురమును సమావేశము గానున్నది. సంఘసంస్కరణమునకు బుట్టిగిల్లిన గోదావరీమండలమం దీసంవత్సరము జరిగిన గోదావరీ మండల సంఘసంస్కరణ సభ యొక్క పరిశోధనావ్యవహారముతో సంబంధములేదు. సోదరిమండలమగు కృష్ణామండలపు సంఘసంస్కరణసభ బాహ్యముగను మాస్యా క్షుద్రముగను బరిణమించినది. అట్టికేటయే మన మండల సంఘ సంస్కరణసభకుగూడ పట్టుకొమాయను భీతి నన్నెత్తుకగ బాధించుటచే నే నీలేఖను వ్రాయుచున్నట్టిది. ఇట్టి సభలు మాస్యావసరము వ్రాయుటకు కనేక కారణములు ఉండవచ్చును గాని ముఖ్యముగ బూటకపు సంస్కరణ ప్రయత్నముయే యుచి చెప్పవలెను. సంస్కారాభిలాషులైనట్టి బూటకపు సంస్కరణ అభ్యుదయము, సన్మాన సంఘాభ్యుదయము, సన్మాన కర్మముగను నేర్పరచుటచే వాడు ఎక్కడదన్ని పడెరా ఈగోలయని—ఎట్లో ఆ మామదిమటలు గడవెదను. ఇట్టి సంస్కారాభిలాషులు అన్నంతవరకు సంఘాభ్యుదయించుటకు

ప్రతిసంవత్సరము లెక్కకు మిక్కిలిమిక్కిలి తీర్మానములు చేయుట బాధకరమై పుచ్చుచున్నది. గత సంవత్సరపు సభలో జేయబడిన తీర్మానములలో జేసి సంస్కార ప్రియు లాచరణలొకటేటికి చెప్పుచున్న తేదీ ఆయా విషయములను గుఱించి నోటికివచ్చిట్లు మాట్లాడుచున్నారని ఆయావిషయములను గుఱించి చేయగలిగినంతవరకు చేసి నా, జరిచినా, పరిశోధనచేసియు యేని సంఘాభ్యుదయముగల దోడ్పడనో, యేని అనుష్ఠానములొకటేటికి చెప్పుచున్న తేదీ అన్ని తీర్మానములను ఆమోదించుచున్నారని అచరించుచున్నారని గానూ, అనుభవయోగ్యముగాని తీర్మానముల నేల చేయుటలయినో తెలియరావచ్చును. ఆచారయోగ్యముగాని తీర్మానముల నామోదించుటలను ప్రజలయొక్క హక్కులను గానూ, కావలసినవచ్చుచున్నది. అంతయేగాని సంఘసంస్కరణ సభల రహస్యములను కొలదికాలములో సంతమొందు చేమాయను భీతి పొడగెట్లుచున్నది.

సంఘాధ్యక్షులు చేయవలసిన కార్యము లనేకములుగలవు. ఒక్కొక్క రొక్కొక్క విషయమును దీసికొని యా విషయమును గుఱించి తెలిసికొనవలసిన దంతయు జక్కగ జరిపి తెలిసికొని దానిని నుండి యొకవ్యాసమును దయ్యారు జేసిన యంతరి సాధక బాధకముల కన్న పూర్వము తెలిసికొనుటకు వీలు కలుగును. అటుల పరిశోధన జరిగిన గాని ఆ విషయము సంఘాభ్యుదయము దోడ్పడునని లేదని, సంఘాభ్యుదయికి యేయే నూతనమార్గ నుపయోగించవలసినది, నిర్ణయించుటకు వచ్చును.

సాధారణముగ సంఘసంస్కరణ సభలలో జన్మించుచున్న నోకరిమములను దీసికొని నాడు తెలిసినంతవరకు దానిని గుఱించి యెటుల విషయ పరిశోధన చేయవలయునో తెలిపెదను. నిష్కా బాధ్యులగు మన విషయమును జన్మించునట్లు విషయమును గుఱించి చక్కగ తెలిసికొని యుండవలయును. మన మండలములో ఎన్ని తెలిసినను మీనామముగలవో, వారిసంఖ్య ఎంతయో, వారివృత్తు చేయుచున్న కృషి యెద్దియో, వారిలో నెంతవారియొక్కవృత్తులను బయటలో, వారెవరును సర్వసమమున స్వీకరించికొ, వారు నునకొనండి విడిపోవుటలను సంఘమునకు వాటిల్లు అసర్థ కమాలెవ్వయో, వారు అన్యచరితము స్వీకరించుచున్న చేయి చేయవలయునో, వారి తెలుసుకొని కృత్రిమ సేవలనుపయోగి, ఎంతవరకు విద్యగలవనలయునో, మున్నగు సంగతులెల్ల తెలిసికొనిన గాని యావిషయమును గుఱించి నూతన మార్గములను ప్రతిపాదించుటకు వీలుపడదు.

తెనాలిలోని సంఘసంస్కరణ వ్యవస్థాసంఘము వారు వ్రాసిన నడవారించబడిన విషయమును చక్కగ నాటించి, సంస్కరణసభలలో జన్మించవలసిన విషయములను యునుగ మనమండలములోని సంస్కార ప్రణాళిల కంటె యెవరెవరు, ఏయే విషయమును గుఱించి ముచ్చటించునట్లు వ్రాయుచుండవలసి కనుగొని యట్టివారిచే నుపన్యాసము లిప్పించిన వాచుండునగాని అప్పటికప్పుటికి మాట్లాడవలసిన, ఉపన్యాసములను తా ముపన్యసింకొని విషయమునుగుఱించి యాలోచించుటకు కాలము లేకపోవుటలను ఆ విషయమునుగుఱించి యంతకు క్రితము చదివయుండక పోవుటచేతను యేవో కొన్ని ఊక

దంపుడుమాటలు మాట్లాడి వారి యుపన్యాసము చూసింతురు. ఇట్టి కష్టప్రలాపములు ఊమర తేత్రముల జల్లుబడిన గింజల మాడ్చి శ్రోతల మనము లొకరింక నేరవు. కాబట్టి ఓ గుంటూరుమండల సంస్కార ప్రయోధా! మీరు నిజముగ సంఘాభ్యుదయి గోరుదురేని, సంస్కారమే సంఘాభ్యుదయికి మూలబీజమని విశ్వసించురేని మీరు పాదించు తీర్మానములను ఆచరణలోకెట్లును. అనుష్ఠానములు కావేని మీ యుపన్యాసములు విషవా రుండును. అది నట్టి యరణ్యోదనములె యగును.

కాకినాడ వార్తలు.

(మాన్యకీయవిలేజును యొద్దనుండి)

రెవెన్యూ.

కాకినాడ మే 15—త్రైతకల్లెకు కాకినాడ సి. వి. ఇ. గారు జిల్లాధ్యక్షుల గౌరవి చరిత్రయొక్కారు. కూచిపూడి గారు తమ స్వేచ్ఛలమూలముగిరినెడకు నులు సీట్లకేకతె క్తరుగ కత్తురని తెలియచున్నది. అన్యాయవర్తనలకు పశుధ కమున్న వారలకు కూచిపూడి గారు అంజనే పుట్టిందివాడు. అభయమును కాకినాడ గారు నిలిపి చూడండి.

కాలేజీ.

కాలేజీవిద్యార్థుల యలజడల గురించి విచారించుటకేర్పడినపుడు అంధ్రప్రదేశ్ సభాకార్య నిర్వాహకులు యలంకటవర వారికి తీరికలేక నింతవరకు గార్యరంధ్రమును దొరకొనలేదని చెప్పుచును. ఇదివిజయ కావచ్చును. అంధ్రప్రదేశ్ సభామండలమునను, సభకు పవ్విసభినిధులలోను ప్రేక్షకులలోను కాలేజీవిద్యార్థులను గురించి యనుగతి వారులేదు. కొన్ని ముఖ్యభాగములను కప్పిపెట్టి పీర్సినినా ప్రయోచించి చిన్న పుస్తకములను సంతకముల గావించుచున్నది. జంబూమాతల తుల్యములైన వాక్యములనో నిండియున్న తమయొక్కతమ పీర్సినినా పూర్వముగ ప్రకటించుటకును అందుచును తమ వాదనల కనుకములుగాను, ఇతరలకు బాధకరములను. జనసామాన్యమునకు నిలుజలాలని విషయములను వారందు తెల్పియుండునని నువుకు దృఢముగ నమ్ముచున్నాను.

కొద్దు.

రాజచంద్రపురం తాలూకాకు కాంక్షా అయిన పెంపొంది దీప్తిపురమునుగోల్లూరు 1916 సంవత్సరాంతము వరకు కాకినాడలోనే యుండుటను మైకోల్లవాడు నిర్ధారణ చేసినది గోదావరీ జిల్లాజడ్డిగారు గోదావరీజిల్లా సంఘమువారికి 1 మేయి లేదగల పెం 2460 రు (పాసిడింగు) ద్వారా తెలియపరచిరి.

సామాన్యము.

ఒకానొక సమస్తసామాన్యము చేయున్న గ్రామములను తెలుపుకట్టికను పోవుటచేత మెంటువారు ప్రకటించుటకును బాబులు నారాధ్యక్షులు యొక్క కాలమున పూవుకు చేరదన్నది. వీరికి తాలూకావిద్య సమములేదు. కాకినాడ తాలూకా గ్రామముల కొన్ని రాజచంద్రపురము తాలూకాలోని ద్రాక్షరామ సమస్తసామాన్యము చేయున్నది. ఇటులనే జిల్లాలోని యన్ని తాలూకాల గ్రామములు తామయగ కన్నది. గ్రామముల తల్లితండ్రులచేతను కనప్రేక్షకాడిపాల్ల మెంటువారు ప్రకటించు జిల్లాలో గ్రామ పరిషత్తులను నిర్దేశము చేసి ఏయేసమస్తసామాన్యము కవిచేయున్నవో తెలియిచ్చుచున్నార. తామట్టిత్రయ సమస్తసామాన్యములు పలకే వారే విడుదామదారుల సమాసామము మొదలయినవారి గురించి పూర్వముగ నెగియుండుట యపేక్షయే మనియు పోస్టుల నుద్దేశించుటగా రీతియే తెలియపరచి. ఇది యశస్వీకరమగు పత్రికత్తరము.

బహుమతి.

కాకినాడ బహుమతియజ యంతయు పని యారంభమై మున్నగు జరుగుచున్నది. రాబోవు వసరామముగ దినములకాటికి నిర్మాణము పూర్తియై గృహప్రవేశము జరుగునని నిందును. దీ కొరకు శ్రీ పితామహులు రాజా గారెంతవరకు నిచ్చికోరికనుపాదపు లెక్కలనునను రికార్డులనునను తెలియజేసినది సమావేశాధ్యక్షులకు సామాజికము కొకటి ప్రాతములముగ తెలిసిని విందుము. దీనిపట్టి చూడగ తత్పరములగు పార్థి శాధికారులు. పీర్సిజభోనాధికారులు, చందాధనసమర్పణాధికారులు దక్క సమావేశమౌచు విషయముల కొరగి శాధికారులు లేదని స్పష్టముచున్నది. ఈవిషయ భవనమునకు శ్రీరాజాగారు కొన్ని కేల యాభ్యుదయ నిశ్చరము మాట నిశ్చయము. అది సమావేశాధ్యక్షుల విశ్వాసముననున్నట్లు ముచ్చెరుకుచును. అప్పుడు తెలుగుమండ వారినుగకుండ కార్యదర్శివై జవాబు నిచ్చియుండురా? ఇది భ్రాతృభావమునా?

చిత్రవార్తలు

ఒక బ్రాహ్మణుడు బహుశకుశోయి వస్తువులన్నియు సరసమైనవెలకుగొని యింటికితీసికొనిపోయెను. చూచినవా రందరాలపులులు మండినియు సరసముగ దొరికిన వనియుచెప్పిరి. వానిభార్య అనుష్ఠానములొకటేటికి మామూలు ప్రకారముగ,

“అదేమి గ్రహచారమో! మీకప్పుడు పనికిమాలినవస్తువులే దొరుకుతాయి” అని పలికెను.

“నిజమే! నువ్వు అలాగేవారికావు?” అని యతడు మారుపలికెను.

ఒకనా డిద్దరన్నదమ్ములు అర్ధరాత్రుమున బాల్మీలతో గోడలపై నీళ్లుజల్లుచుండుటచూచి, వారిన్నీహితును, “ఏమోయి! ఆలాగు నీళ్లుజల్లుతున్నార. ఇల్లుగాని, కాలిపోతున్నారా యేమిటి?”

“లేదోయి! మావా డీవాణ్ణే స్త్రీయను దిగి బచ్చాను నీళ్లు కొట్టుకున్నట్లుట చుప్పుకుకాక లే నిద్రపట్టదేమో అని ఈలా నీళ్లు జల్లుతున్నా.

ఒక బ్రాహ్మణుడు పంపిణీలో భోంజేస్తూ, “పచ్చడి మంచి రుచిగానేఉంది కానీండి—” “కానీం దంటున్నారేమిటి. మరికొంచెం కావాలా ఏమిటి?”

“మరక్కరలేదు బాబయ్యా వాగ్! ఇంతభారం పొయ్యదేమా అంటున్నాను.”

“మంచి గాఢదని మరిమరి పని పట్టితింటే నేడవార్లము ఏమిచెప్పుచుంటారు.”

“వాళ్లు!” “ఎందుకునాన్నా” “సాజాసాన్ని బట్టి మనిషెలాంటి వాడో చెప్పవచ్చునంటారు. నిజమే”

“అహ నిజమే! తప్పకుండా నిజమే!”

“అయితే మరి మంచివాడు చెడ్డవాడో సామానము చేస్తే మంచివాడు చెడ్డవాడికింద లెక్కలేక లేకపోతే చెడ్డవాడు మంచివాడితో సామానంబేస్తే చెడ్డవాడు మంచివాడికింద లెక్క చెప్పు మీరిందాం”

కనీస్తేయి.—“ఏమండోయి! మీకేమి మానం నువ్వారద అక్కరలేనట్లుండే? ఏ అందరలాగా నేను లంచాను పుచ్చుకున్నావాడిని అనుకున్నా నేమిటి?”

కృత్రిక—“అన్యాయముచేసి మీరేమో—” అనినను గుచు వేనకడుగుపెట్ట వారంభించెను.

అంతకు కనీస్తేయి.—“పోనీమామండి. ఒక వేళ నేను లంచం పుచ్చుకున్నావాడి ననుకొండి, ఏమిర్య తలంచుకున్నారేమిటి?”

కృత్రిక— చిరుగవునో వారిద్దరకు బోసును “అదవాల్! అదవాల్ మాట నాకు చెప్పవలసి! తెలిసి తిమ్మన గాడినను. కాళ్ల పూసంపే నా కగ్గత్తు గొన్నుంది. ఉట్టి తెలిసితిమ్మన గాడినను.” అని కొకకొనుచు వెంకయ్య కుప్పవై నూన్పించెను. వాని భార్య, “నిజమే కాని ఏ ఆదర్శిగూడ మీలాగ పట్టెల మంగలి గాడినగిర పట్టెలమీద జుట్టు పుట్టడానికి మందు కొరతపడి. అది గాడిజే కాని, తెలిసి తిమ్మనగే కాని గాని.”

పోతన పుస్తకభాండారము:— కృష్ణాజిల్లా, భీమవరం తాలూకా నిడమర్రు గ్రామమునకున్న పోతన పుస్తక భాండార ద్వితీయ వార్షికోత్సవము, నల్లూరు మార్కెటారా యణరావు పంతులు బి. ఏ. బి. ఎల్. ఎల్. టి. గారి ఆధిపత్యముక్రింద 20 తేదీన నిడమర్రు గ్రామమున జరుగును. నిడమర్రు గ్రామము ఏలూరు, రాజమండ్రి విభాగమున్న చేబ్రోలు స్టేషన్ కు 8 మైళ్ళ దూరమునకున్నది. రోడ్డుకలదు. వాలంటియర్లు 19 తేదీ గాత్రులకు చేబ్రోలు స్టేషన్ కు దగ్గర వచ్చువారికొరకు నిర్వహించుచుండు.

హిందూదేశపు విద్యార్థులు:—అంగ్లదేశములో చువు కొను హిందూదేశపు విద్యార్థుల విద్యార్థి నేతనములు చున్న గు వాని విషయమైన నిబంధనలొచ్చి ఒక పుస్తకమును భీమ రించుటకు పత్రికత్తయినా రొక తీర్మాన ముపాశ్చాత నున్నారు.

(మా నిశేఖరునియొద్దనుండి)

దేవనాథ పే 15:—నేను తిరిగి ప్రారంభమైన నా జీవితము ప్రస్తుతము సాధారణముగా గాన తిమ్మరాజుగారు తమ వాగ్వివేకముతో నన్ను కలవరపెట్టెను:—

సిరిసిల్లా వ్యాపారమునకు వాటానుకొని పుట్టుకొను నుద్దేశముతో వారి
 చేతులవలె నేరము చేసిన ఎరుకను. మైయుంటు ఆచార్యులైనవని
 దీక్షి. అచ్చుననుబడిన మైయుంటు ఎరుకను నొకనానిని నేర
 బెజవాడ ప్రభుత్వమునకు నొకదలలేదు. వారి ఇష్టము నూపిం
 చిన ఆచార్యుల నీరక మైయుంటున నకును. దీనిమీద బెజవాడ
 సోమర్సన్ ఇచ్చుచున్న కేసుబడి యున్నది. ఈ మైయుంటులో
 చామరీ పులిభాష్టవమునాథునకు ఇబాంతానుకొని నివరించుచు
 నాను. అతడునకు నేర్పట్టుకొనక నామములో ఇబామమునలవు.
 అతడునీరకగూర్చి నాకు తెలియదు.

ఈ క్షయమును పోషించు కృష్ణబుట్టా పంచిన దేశాధీశుడు
ఎరుగను, నేను దానిని కృష్ణబుట్ట నురతేపు 23-4-16 లేదని
నేను ఈ దావాను దాఖలు చేసినాను. కృష్ణబుట్టానికి ఏ దావాను
ఇది చేరతో నేను చెప్పినాను. ఈ దావాను దాఖలు చేయు
టకు వురయ్యబట్టి జమీందారులగు నాని నేను నాని దెజు
దను కాలేదు అప్పుడు వై క్షయ కృష్ణారావు గారు దెజు కాలే
నున్నారు. ఎన్నేటు స్తీర్ణదలక ఈ దావా దాఖలు చేయు
దేనికి. క్షయమును దాఖలు చేయుచు వలసికలెను వై క్షయ
కృష్ణారావు - రిపో నేను చెప్పలేదు. కృష్ణారావు నా రిపో
కొన్ని గానెయున్నది. అప్పుడప్పుడు ఆయనకు ఈ రిపో
కుంపుచుండును. నిరీతి జూర్జెయిలో నా క్షయము నా క్షయ
లో నాని గాని కలెను ప్రతిపక్షములలో నాని కృష్ణారావు గా
రికి ఎప్పుడును సంబంధము లేదు.

[illegible]

అ. నాగేశ్వరరావు నామకమున పేరాలో 19 నెంబర్ నీక దర్శికా
రమ 19 నెంబర్ యున మును నేను నార పూర్వము మే నేజరిగా
నున్న ఆమనమును కోర్కెతో వాద్యముగా ఉత్తరపుం నను
నదిలి తీర్చిపెడినాము. నేను మే నేజరిగా నున్న కాలములో
19 నెంబర్ యున నాకు తీర్చిపెడిం నాభ్యుదేశముగా వెప్పటి
రకము. లేదు జరిగిన నారముగా నేను యున 14 నెంబర్ నీక
గానో 15 నెంబర్ నీక పూర్వము నుండును. ఈ నెంబర్ ను నా
కోర్కెతో నానుక తెలియును.

సూర్యునివలన భూమి విశ్వం భ్రమించి ఆ విశ్వభ్రమలో భిన్నప్రస్థ
అనగా క్షయభూమిని చూడగా రోకలివలన భూమి ఉత్తర
దిశకు భ్రమించి ఆ విశ్వభ్రమయొక్క భూమి అక్షాంశ పేరగా
భాగములలో అన్నిటియందును సోప విత్తభ్రమము.

ఈను ఎన్ని చూడొందాడో హౌస్మ్యాన్ల ఫస్టు గ్రేడు
కా లేజిఫేరసుడును జమీందారు గారు అది పంపించలేదు.

కోర్కెలకు పోయినందున గాన గారి నిరంతరముగా
చావుల చేయబడెను. అందుచే నశ్వరస్థితిని పడెల జమిం
దారుగారి బాధనుబట్టి ఆమరణశాసనములకు ప్రాయశ్చి
యంకమును చేసెదమను.

వెంకటేశ్వరరావు పురుష గాని స్వాధీనమునందుండి
 వస్తేయి తెలుసుకొనితమను, దస్తావేజులను, లెక్కలను సక
 రులను ఒప్పగించి పెట్టవలసివచ్చు వెంకటేశ్వర రావు గారు
 తదగ్రహణదరులు చారిత్రకమున హాగితము లన్నియు కలు
 జమింగారుగాని తమ నీచుడవేయును తెంచుకొనుచునును
 తేలు జమిందారుగా రాసంగిన ఉత్తరపు యొక్క సకలు
 నేడు చూచినాము.

అనగా ఈ త్రవవు తేలురావా నారి నుంచినానుకొలతో
నూనె కలత్వం కాదున్నది. ఎన్నడు సేదగ్గర నా కొరకు ఈ
యిత్రవవునకు నీరపున్నదిగాదు. ఏమిటా కోర్కెనోనంజే
నకర్చు కొన్నాడోనీ. అనగా ఈ త్రవవు నీరుకోర్కెనో కాదు.
జేయబడెను. దావా దానికంటేయిత్ర అనగానూ పున్ను
కొన్నాను. వ్యాసముని కాసేద నానీకే జడంబునుమెట్టుల తెలి
ననీకే నీరుబిడ్డవారు. ఈ త్రవవుయొక్క నకలు నాజేతు

బలూనే ఉన్నది. బందకులూ తెలియి హనుమంకరావు గారు
ఎన్నేటూనే వరుగా ఉన్నాడు. బారు గగర్న టెంటుస్ట్ వరుగను,
బల్లి నువ్వు నెవ్వుటెగగు తూడ నున్నాడు. బారికి ఈ బావిని
మూసు వాగి నువలవన జరూన లేదు.

వైముంటును రియూజు చేయుటకు పూర్వము ఈ కనుక
నద్రాగినులు పక్షిత్తులయ్యెను. వారు ఈ వ్యాధిను బ్రా
హ్మియుండకు. అనంతపు ఈ క్రిమిలో కేసులో పుట్టెను. కక్షిత్తు
కాదు. ఎస్. శ్రీరామ అయ్యుండునికి ఈ వ్యాధియును వా
యకలవీన జరూరుకను. వే. ఏ. కేసు ఈ కనుకను నద్రాగి
లాని కక్షియున్ననుచివానో చెప్పినారు ఈ వ్యాధియును
పూర్వము లేక కర్మావస్థలో ఎప్పుడు ఆ కనుకను
నద్రాగినులలో కక్షియున్ననుచివానో చెప్పెను. 18-4-18
తేదీన వైముంటును రియూజు చేయుటకు. ఈ ఉత్తరపునుకాపు
గుడుస్తూవుల తెలియును. ఈలాటి వ్యాధియును వాగిగురుకక్షి
గుడుస్తూవుల లేను. వారు ఈ వ్యాధియును వాగియుండకు.

ఈ అభిమానమును తెచ్చుటలో జైత్యుల కృష్ణాభి
 మాన "సితైశ్చయ" మాసిన నేను ఆమోదించను. వారు
 వ్యాపారముకావలయును చేపట్టెను కలంచెదను, అభిమాని
 తిమిని మా జమించారు గాని విద్యార్థులకు అని చెప్పకయ్యును.
 న్యూఢానుకులలో చదివిన విద్యార్థులలో అగ్రగణ్యులలో నొక
 నిగ వీరికి పంపించెనుకై వాడునొక సందేశము ఇచ్చెక
 యును వాసకలపు. కృష్ణుక జమించారు గాని బుద్ధి వశతకల
 వారమును వీరివేరులలోకి ఈ హైస్కూలు గర్వికలకు మాన
 నందిచ్చితిని రాగలదనియు ఆ వ్యాపకులలో చివరను వ్యాప
 కుని అభిమానియవలెనని నేను వీరిభయమయ్యాను.

శేషబహుదాసు గారు భాగ్యవతు, పరమార్థవతు ఈ రెండు పాత్రలను సుఖ్య హిమ్యగనునన, ఆదాసులు చిత్ర ముగాలేనా అధ్యాసముయ్యి, మాత్రం పేరాలో హిమ బడిక అభిపాసనను శేష వికేతనమును వ్రాసెను.

మహాకావ్యముల సమనంతి శేషశేషరాత్రి గారికి
వచ్చిన ఆస్తిలో ను భాగముల జమియాదార్ గారికి వరుసనలు
లనేను వేయలేకపోయినందుకే చెప్పలేము. వేరు ఎగినంత
వరకు ఎక్కడ ఆకుగలేదు.

అయ్యోశేషు జనరలుగారి ప్రశ్నలకు జవాబునుగు
టలే సమాచారము మార్పులకు 1915 జులై మొదలు 1916
ఏప్రిల్ వరకు కాలమాంశజైంధవన సిల్లు బ్యాట్రెయిను దా
ఖులశేషులకుటకు ఆంధ్ర ప్రదేశ్ గవర్నరు గారి యే కారణము
వలనను కాదు.

ఆంధ్రప్రదేశ్ లో అర్బు విషయ పూర్వోక్త శాసన అమలు
పై శాశ్వత నిర్ణయం.

అయ్యలకును 6 వ వేలకును చిన్న చిన్న విషయ
కూడకూడ వివరములు జేసి, ఈ చిన్న విషయములను 'హార్పి
కూడ' వారుగ నిరంతరం తెలిపివదిల నేను నెఱచుచున్నాను.

ఇంగ్లండులోని వాల్టెయిల సునహమీద కోర్టు ఆఫ్
మాన్యువారు సురణిజానముల నంగీకరించి చుదగ్గియున్నారు
చాక్షులందుల సునహమీద కూడి కోర్టు ఆఫ్ వారు ప్రస్తుతాని
లేమో నేను ఎవరగును. భావ్యుఁ అయ్యిం గారి అభిప్రాయము
నాది పంపబడలేదు.

అరణ్యకాండములలో నొకటిమాత్రము విజయవతి యుపనిషత్తు.

[illegible]

తేలు జమిందారి నారి భార్యగారికి కనూత్రె నరికిన
ఈ కుటుంబము క్రింద వచ్చెను అదామము కన్న
యని ఆ భార్యనందరి బడియున్నది. కాని ఆమెను విజయ
అబద్ధమో నేను చెప్పలేక. వచ్చే ఆమెను మొదల అయినది
నాకు తెలియదు. ఆ క్రిందయు నా న్యాయమును కన్న
వచ్చెను నామీద వచ్చెడి ఆదాయమును నేను ఎరుగదును.
ఇప్పుడు ఎంత ఆదాయము వచ్చునది నేను ఎరుగను. ఆ గ్రామ
మునాకోరిక వచ్చును అయిన నేయవడని బీడుభూమి ఉండెను.
అట్టి ఇప్పుడు ఇద్దరు నాయకులు చేయుచున్న వేమో నేను
ఎరుగను. అందువలననే నేనులు చెప్పలేక.

తేలు రాజానాది భార్య తలూప గామములు
సాస్విధీమనవతే ఇప్పటికినాడొక్కరి. వారినిద ఇప్పుడు
రచెడి ఆనామము నేను ఎరుదును.

కుమార్తెగారి భూమిలమీది రాబడి తక్కువ అని
(వ్రాయబడినందున నేను ఎరుగనని చెప్పితిని.

భాగ్యగారి ఆదాయము తక్కువయిన నేను అభిప్రాయ
పడను.

శాస్త్రములను గూర్చి సమస్తమును విమర్శించి గ్రహించి
వివరించుచున్నది

సమాధి సారి అనాడును తక్కువ అని నాయభిప్రాయము. భార్య సారికి నుంచి అనాడును తక్కువనైనది.

మాజుమీదాను నాకు హిందూ ధర్మము తెప్పించును.
మాజును క్షబ్దువాడు అపత్రుకను తెప్పించునురేమో నేను
ఎరుగను. నేడు ఈశ్వరమును ఇదివరకు చూడలేదు పరమా
ణుమీదాడు చెప్పుచున్నాడు.

ఇప్పుడు నేను ఈ వ్యాసమును చూచుట ప్రథమశ్రావ్యము. ఎవరు కానినదియు నేను చెప్పజాలను. నేను బి. ఏ. కట్టెను నందికాదు. మంచి ఇంగ్లీషును నేను వ్రాయజూచుచు నని చెప్పజాలను. బాగుగ చదువుననినవారు ఈ వ్యాసమును వ్రాసియుండవలెను కానినుపేక్ష ప్రాధికారము. రేపు తిరిగి చివరల జరుగును.

నిన్నటి విచారణ.

తెజాద మే 16:—చూచినట్లు ప్రస్తుతము నేడు తెరిగి ఉదయము 7 గంటలకు పూర్వం భక్తులు వివాహ దిగవల్లి తిమ్మ రాజుగారి కౌనువరీతు జరిగినది. వారు తమ వ్యావహారికముల నటు తెలియజేసిరి:—

8-4-16 తేదీన సేను ఈ కోర్టుకు కచ్చివచ్చుటని, 8-4-16 మొదలు 15-4-16 వరకు సేను నూజుకుకు వర్తలేను. ఈ కాలములో నూజుకుకులో సెనోడియం ఉత్తరప్రకృతి తరములో జరిగియుండలేదు. 11-2-16 తేదీన మాద్యం నాపేర వ్రాసిన బాబును చూచినాను. ఆ తేదీన రాజా గారికి మాద్యం వ్రాసిన బాబుకుడు చూచినాను. ఈబాబులు నాపేదనున్నవి సేను 15 వ తేదీన చంద్రానునుండి కచ్చివచ్చున నూజుకు నుండి ఈబాబులను సేను వ్యవహారం తెచ్చుటకు పంపలేదు. నన్ను పిలిచినప్పుడు సేను ఈబాబులకు దాఖలు చేయవలయునని అనుకొన్నాను. సేను నూజుకుకు నుండగా నాకు సమ్మతము చేయలేదు. సేను ఈబాబులను నూజుకునుండి తెచ్చినాడు. ఇంతలో సేను చంద్రానుకు వెళ్ళితిని 8 వ తేదీన సేను ఇచ్చటనున్నాను. నన్ను కోర్టునాకు పిలువలేదు. సేను దాఖలు చేయుటకుగాను సమ్మతం చేయబడిన కాగితముల జాబితాను 8 వ తేదీన రిజిస్ట్రేరంటుకు చేర్చి రాయచేసి దఫాతు చేసితిని. ఆ జాబితాలో నీబాబులు కనుపించలేదు. వ్రాసిన యంతిని. తర్వాత నూజుకునుండి ఇచ్చటికి తెచ్చిన నావైద్యుడు వెదుకుచుండగా ఆరోజు ఉదయము 9-30 గంటలకు ఈబాబులు కనుపించినవి. 11 గంటలకు కోర్టుకు వచ్చునపుడు సేను ఆబాబులను తీసికొని రాలేదు. నన్ను ఆరోజున పిలువరని అనుకొని ఆబాబులను తీసికొని రాలేదు. నానుచున్న ధైరవేశ్వరావు గారు సేను ఒకబసలోనే ఉన్నాడు. ఈబాబులు కనుపించిన పిమ్మట జాబితాలో కనుపించలేదు" అని వ్రాసిన రిమాండ్సును సేను తుడుపు వెల్లలేదు. తుడుపు వెల్లడైన అవసరము నాకు అనుపడలేదు. మేమిద్దరము కోర్టుకు కలిగినవచ్చితిని. ధైరవేశ్వరావు గారు ఆజాబితాను దాఖలు చేసినప్పుడు సేను కోర్టులో నున్నాడు. నాపేరు పిలువబడలేదుగాని జమీందారు గారి పేరు పిలువబడినప్పుడు ధైరవేశ్వరావు గారు ఆజాబితాను కూడా దాఖలు చేసినాడు. 11 తేదీన సేను చంద్రానుకు వెళ్ళితిని. అప్పటివరకు సేను ఇచ్చటనే ఉన్నాడు.

నర్సారావుపేట చాణీ గాది కాగితములను తెచ్చుటకై
వారంటును జూరీ చేయుదునుని కోర్టువాడు వెలివిచ్చిరప్పుడు
నేను కోర్టులో లేను. ఈ సంకల్పి స్తీలదరు లెవరు వాతో చెప్పలేదు.
దాఖలు చేయుటదేన కాగితములను చూచి ఇంకను రావలసిన
కాగితములను దెచ్చుటకై వారంటు దరఖాస్తును ముద్దయిపడు
చును వెట్టుదునుని యప్పుడు 11 వ తేదీ సాయంత్రము వాడు
లేలేడునచ్చింది. వాడు దానినిగూర్చి రాజారావు రావు
మఠులుగారు చెప్పిరి. ఈజాబును తెచ్చుటకై వాడు
వారంటు ఇచ్చెదరనే భయము కలగలేదు. జాబును గూర్చి
జవాబులన్నియును జమిందారులకు జాబుమహావ వర్తించును.
అనిరెండు ఒకటోటనే ఉన్నది ఆ రెండు జాబులు ఒకటి.
తో సహా స్తీలదరు రాజారావు మఠులుగారు ద్వారా
మంపుకొన్నాను. కొన్ని కాగితములు తిర్వార్ కనుమిచ్చెను ఆ
అర్థిలో ప్రాసిన సంకల్పి లేదు. ఆ కనుమిచ్చిన కాగితములలో
ఈ రెండు జాబులుకూడ చేరియున్నవి.

10, 11 శేషులలో కామపరీక్ష కై నన్ను పిలిచెద
రనుకొంటి. ముద్దుపత్తులు నాకు నారంటును దరఖాస్తు
పెట్టుచురి మా పేదరలో నొక రన్ను దొడుగు నేను వానిని చాటు

దీసితిరి. అట్టి నేను స్వయంకృత ప్రాసీతి. 15-వ తేదీ సాయంత్రము 7 గంటల వరకు వీరిని బాగా బాంధవ్య సంబంధముగా కలిపితిరి. అట్టి ప్రాసీతికము నానందు భయము నాకు కలిగినది.

15 వ తేదీ సాయంత్రము 7 గంటల వరకు నాకు ఈజాబులు కలుపించినట్లు. నేను గాస్టి వర్గంలో చెప్పలేదు. ఆజాబులకు అక్షిను చక్కలు దాఖలు చేయబడెనని నేను ఎరుగను.

5-8-15 తేదీ ఆజాబులకు నేను జవాబు నిచ్చితిరి. ఆజాబులలో ముద్రయి కోరిక ప్రకారము ముద్రయిలో జమిందారు గారు కలసి కాలేజీ కమిషనరుల సమక్షమున సర్టిఫికేషన్ విషయమును చర్చించుటకు జమిందారు గారు ఇష్టపడలేదని ఆజాబులలో ప్రాసీతి. ఆ జవాబును బాదుక ఆలోచించి వ్రాసితిరి. బాదుక నాలోచించుకొనిన పిమ్మటనే ముద్రయి జమిందారు గారు కలిసి మాట్లాడకూడదని తీర్మానించుకొనెను. ముద్రయి చాక్రిక తిరిగివచ్చినాడు. అది ప్రైవేటు రిపోర్టునుక నేను దాఖలు చేయలేదు.

5-8-15 తేదీ పిమ్మట ముద్రయి నూజుకుకు వచ్చి నాడేరా నేను ఎరుగను.

20-8-15 తేదీ ముద్రయి నూజుకులో గన్ను కలిసినారు స్కూలు ప్లానులు, ఎస్టి మేటులు చూపిన మాట నిజము. జమిందారు గారు ఎస్టి మేటుల పుచ్చుకొనునంత ఆగమనిక దని ముద్రయికి సలహా చెప్పినారు గాని జమిందారు దర్శనమునిప్పించెదనని చెప్పలేదు. జమిందారు గారు 22-4-15 తేదీ చాక్రిక పుచ్చుకొన్నారు. జమిందారు గారు కోర్టు ఆఫ్ వార్డులలో అధీనము లోనున్నందున అప్పుడు ఏమియు చేయజాలనీయు కాబట్టి వారు చాక్రిక పుచ్చుకొనేవరకు ఆగవలసినదని ముద్రయిలో చెప్పినాను. చిన్న చిన్న విషయములను నేను ముద్రయికి వ్రాసిన జవాబులలో పేర్కొనుట అవసరముని తలచితిరి. స్కూలు ఫలమును గూర్చి నిర్ధారణ చేయుట అత్యవసరమనియు, కాబట్టి జమిందారు గారుతో సాధ్యమైనంత త్వరలో కలిసి ఇందునుగూర్చి చర్చించుటకు ఏర్పాటు చేయవలసినదనియు ముద్రయి నాతో చెప్పినమాట నిజము. ముద్రయి 20-8-15 తేదీ నూజుకులో నాకు స్కూలు ప్లానులు, ఎస్టి మేటులు చూపినాడు. 1915 వ సం॥ ఫిబ్రవరిలో నాని, ముల్కాలో గాని ముద్రయిలో జమిందారు గారు కలసి మాట్లాడవలయునని ఇష్టము లేదు.

తనకు రావలసిన వెన్నును ఇప్పించవలసినదనియు, బీదల సత్రిమునకు ఇయ్యవలసిన వార్షికమును కూడ ఇప్పించవలసినదనియు 27-6-15 వ తేదీ నూజుకునుండి ముద్రయి జమిందారు గారికి వ్రాసిన జాబును చూచినాను.

1915 వ సం॥ ఏప్రిలు మే నెలలలో ముద్రయి నూజుకులో లేదు. ఉత్తర హిందూస్థానులోనుండిన కాశీనుండి ముద్రయి ఒక తిండి విచ్చెంది నాకు తెలియదు. ఆ తిండి ఇదియే. అది 21-5-15 తేదీని ఈయబడినది.

జమిందారు గారిలో కలిసి స్కూలు కట్టవలసిన స్థలమును గూర్చి మాట్లాడవలయునని నూజుకునకు కలిసి మాట్లాడుటకు జమిందారు గారు ఇష్టపడలేదనియు, స్థలము నిర్ధారణ చేయుటకు తమకునూడా అర్హులైనందున ఏలూరు ఆదివార పేట బంగళాలో స్థలమును నిర్ధారణ చేసితిమనియు కాబట్టి వెంటనే ఆ స్థలమును ఒప్పుగొని పెట్టవలసినదనియు కోరుచు ముద్రయి ఎస్టి ముచ్చు కలెక్టరు గారి వేర 21-5-15 తేదీని ఇచ్చిన తిండినూడ చూచినాను.

ఆ తిండి బట్టి కాలేజీ నానుట పెట్టుటకు ఏలూరులోని ఆదివార పేట బంగళాను ముద్రయి నిర్ధారణచేసినాడని తెలిసి కొంటిరి.

1914 లో ఏలూరులో జరిగిన కృష్ణా జిల్లా సభకు నేను వెళ్లలేదు. మోచర్ల రామచంద్రరావు గారు ఏలూరు చుకాను లో మా ఎస్టి మేటులకు. నేను వారి దగ్గర నెగురుచు. ఏలూరులో కాలేజీ ఆదర్శకుని ప్రాసీతిని ఉపన్యాసము నంపుచు 12-11-14 తేదీని రామచంద్రరావు గారు ముద్రయి వేర ప్రాసీతి జాబును చూచినాను. ఈ సభలయెడ నాకు అభిరుచి నులేదు. ఏలూరులో సెంట్రు గేటు కాలేజీ ఉండవలయునని ప్రభాభిలాషులు మొదలు నున్న సమయము నేను చెప్పజాలను. రామచంద్రరావు గారు ఇందును గూర్చి నాతో మాన్చుటించలేదు. రామచంద్రరావు గారి ఉపన్యాసమును నేను చదవలేదు. నేను ఏవైతకు చందాదాదాను కాను.

నేను స్కూల్ ఇన్ స్పెక్టరులో ఎన్నుకుకలిసి మాట్లాడలేదు. కాలేజీ ఎచు పెట్టవలయునని ఆయనగారి అభిప్రాయము మేమో నాకు తెలియదు. ఆయనగారి అభిప్రాయమును గూర్చి నేను విచారించలేదు. ఈకేసులో నేను సాక్ష్యమును

కూర్చుటలేదు. ఇన్ స్పెక్టరు గారు ఇచటికి ఒక పర్యాయము వచ్చినారు. ఆయన గారు సాక్షి విచారించ బడెనో లేదో నేను చెప్పజాలను. నేను చెప్పిన సాక్ష్యమును, నేను దాఖలు చేసిన కాగితములను మాత్రము నేను చూపుకొన్నాను ఇతర విషయములను నేను చదవలేదు. ఇన్ స్పెక్టరు గారు సాక్షిగా విచారించబడవలయునని కాదు అని విషయమును గూర్చి నేను వైద్యుల కృష్ణారావు గారిలో చర్చించలేదు. స్కూలును గూర్చి అభిప్రాయము నిచ్చుటకు ఇన్ స్పెక్టరు గారు అర్హులనియు, వారి సాక్ష్యము ముఖ్యమైనదనియు నేను తలచెదను. ఆయన సాక్షిగా ఎంచుకు విచారించ బడలేనో కారణము నేను చెప్పజాలను.

5, 6 రోజులనుండి జమిందారు గారిలో కలిసి మాట్లాడుటకు నూజుకుకు వచ్చి వేదము న్నాచుము స్కూలు కట్టుటకు కావలసిన స్థలమును నిర్ధారణ చేయుట అత్యవసరమైన విషయమనియు వేదమునుకు నిరర్థకమగుటచే ఆరోజు సాయంత్రమున వెళ్ళుమంటికు ముద్రయి 30-6-15 తేదీని జమిందారు గారికి వ్రాసిన జాబు ఇదియే.

జమిందారు గారిలో ముద్రయి మాట్లాడవలసిన విషయములను ముద్రయి నాతో చెప్పెను. ఆ రోజున ముద్రయి నాకు ప్లానులను చూపలేదు. జమిందారు గారు ముద్రయిలో మాట్లాడు ఏర్పాటు చేయవలసిన నేను అంటిరి.

మరణశాసనములకు గూర్చిన ఉత్తర ప్రత్యుత్తరములు తమవద్ద లేనందున వానిని చూడవలసి ముద్రయిలో మాట్లాడుటకు వీలులేదని జమిందారు గారికి ముద్రయి వ్రాసిన జాబుకు నేను ప్రత్యుత్తర మిచ్చితిరి. జమిందారు గారు ముద్రయికి ఉన్న గానుండు అన్నతేదీని, ఆ గ్రామములు లేకుట రావలయునని జమిందారు గారు రిసి. "తమ రెండుకు ఇందులో కక్షగ జేసి గానరని జమిందారు గారు చూచున్నార. ఇప్పుడు మిగిలి యిది తేదీని చూచుభిప్రాయము" అనే వాక్యముల జమిందారు గారు స్వయముక చెప్పగ నేను ప్రాసీతాను. అంతటితో ఆవిషయము సమాప్తి చెందినది. తర్వాత ఉత్తర ప్రత్యుత్తరములే లేవు.

30-6-15 తేదీ నూజుకు ముద్రయి ఒక జాబును ప్రాసీతాను. ఆ జాబు ఇదియే.

జమిందారు గారు ముద్రయిలో కలిసి మాట్లాడు ఏర్పాటును నిర్వహించజాలవలయునందున తాము తిరిగిచూచుచు మి ముద్రయి ఈ జాబులో వ్రాసినాడు. అది చాస్తము.

స్కూలు కట్టడకు అత్యవసరముని ఆ జాబులో ప్రాసీతినాడ వాస్తవము. స్కూలు ప్లానులు, ఎస్టి మేటులు విగ్రహాలను చూపి జమిందారు గారికి చూయిభిప్రాయమును కనుగొనుటకై వచ్చియుంటిని ముద్రయి ఆ జాబులో వ్రాసినాడు. అదియు చాస్తము.

నేను జమిందారు గారిలో ముద్రయి కలసి మాట్లాడే ఏర్పాటు చేయునని ముద్రయిలో చెప్పితిరి. ముచటి దినమున ఏగంటకే జమిందారు గారిలో మాట్లాడుటకు వీలునునో తెలుపుచునని ఒకరోజున వాడే నాకు ద్వారా ముద్రయికి కలుగువంటిని. లేలు రావా గారి మరణశాసనముల వకళ్లను జమిందారు గారికి చూపుటకై ముద్రయి వద్దకుండి నేను తీసికొంటిరి.

ఈజాబు ముద్రయి వద్దకుండి నాకు వచ్చుటకు ప్రోత్సాహము లేక తర్వాతనే నేను ముద్రయికి జవాబు నిచ్చితిరి గాని ఎప్పుడో గుప్తముగ చెప్పలేను.

స్థలమును నిర్ధారణచేయుటకు గూర్చి నాతో ముద్రయి 11-2-15 తేదీని మొదటి పర్యాయము ముచ్చటించెను. 30-6-15 తేదీని రెండవ పర్యాయము ఉత్తర ప్రత్యుత్తరములు జరిగినవి.

స్థలమును నిర్ధారణ చేయుటకు గూర్చి నాతో ముద్రయి 24-8-15 తేదీనకు తిఖితరూపకముగాని చాగ్రూపకముగాని ఆలోచించి చూడలేదని నేను ప్రధానభూమిలో చెప్పినది నిజముగా. నేను ఎగిరియున్న సంగతులను ఫిర్యాదియొక్క వకళ్లతో చెప్పి అసంగతులను గూర్చి సాసాక్ష్యము పుచ్చుకోవచ్చునని నేను చెప్పినాను. నేను చెప్పినాని బట్టి నా సాక్ష్యము పుచ్చుకొన్నాను. ఈ జాబులను నేను సాక్షిత్వమున చూపలేదు. నే నెగిరి సంగతుల న్నింటిరి నేను చెప్పినాని ఒక వక్లతో కంటిరి. ఈ జాబులను గూర్చి వక్లతో నేను ఎంచుకు చెప్పలేదని సమాధానము నీయజాలను. మరచిపోవుటకు చెప్పలేదని కారణములేవ్వు నేను కారణము లేదు.

అక్షిను గానిక లును చూచిన పిమ్మట ఒక వక్లతో నేను టుం చెప్పితిరి. "దేహి-అక్షిపి-సు" కాగియును నేను అప్పుడు చూచియుంటిని.

24-8-15 తేదీకి ప్రార్థనా నాతో ముద్రయి స్థలమును నిర్ధారణ చేయుటకు గూర్చి ముచ్చటించి యుండలేదని నేను చెప్పిన సాక్ష్యము ముఖ్యమైనదని నేను ఎగుగుచును.

24-8-15 తేదీలో కల ఏలూరులో స్కూలును పెట్టు మాట తలచినేలేదు. అందులకు ఏలూరులో స్కూలును పెట్టవలయునని ముద్రయి నాతో ఆయన కదియే క్రథనపర్యాపి యను.

నూజుకులో స్కూలును కట్టుటకై స్థలమును నిర్ధారణ చేయుటకు గూర్చి 24-8-15 తేదీకి ప్రార్థనా ముద్రయి నాతో ఆలోచించుచుండెను. 24-8-15 తేదీకి ప్రార్థనా నాతో ఈవిషయమై ముచ్చటించలేదని నేను చెప్పినది వారాలు.

నేను చెప్పిన సాక్ష్యములను, ఈ జాబులలోని సంగతులకు గల పరస్పర విరోధము నేను 8-4-16 తేదీని ఈ కాగితములను దాఖలు చేయుచుండుటకు కారణముగాను.

కలెక్టరు గారు నాకు వ్రాసిన జాబులో ముద్రయి నున్న మాను కొన్న మాటలనుగూర్చి సందేహమును నూచించ లేక. ఈ నున్న మాను కొన్న మాట నిజమా అనియు అది నేను విచారణ చేయలేదు. ఇందును గూర్చి నేను వ్రాసియులేదు.

నున్న మాను గూర్చి ముద్రయి నాకు వ్రాసినదన్న ప్రకారము వ్రాసియులేదని నేను చెప్పినది చాస్తము. నున్న మా ఏలూరు కట్టడమునకై పనియొగించబడుచుండెనో ముద్రయి నాకు వ్రాసియునని నేను అభిప్రాయపడితిరి.

అంతరంగిక జాబులలో కొద్ది అక్షర వార్తలవారికి సంబంధము లేదు. అందులకు నేను 9-2-15 తేదీకి వ్రాసిన జాబులలో నుదహరించ లేదు.

9-2-15 తేదీకి పిమ్మట రెండు రోజులకు ముద్రయి వద్ద నుండి స్థలము నిర్ధారణచేయుటకు గూర్చిన జాబులు వచ్చినవి. నున్న మాను గూర్చి ముద్రయి వ్రాసినదన్న ప్రకారము నాకు వ్రాసియులేదని ప్రధానభూమిలో నేను చెప్పటకు వారబడితినిని ఒప్పుకొనుచున్నాను.

నాకు నున్న మాను చూపడలేదని నా సాక్ష్యములో చెప్పినప్పుడు నున్న ములేదని నాకు భిప్రాయముగాదు. నున్న మాను కొంటు నేను చూడలేదు. ఆ అర్థము. నున్న మాను చూపుచునీ నేను ముద్రయికి అనుగలేదు. ముద్రయి నన్ను తీసికొని వెళ్లి నున్న మాను చూపవలయునని నా యుద్దేశ్యముగాదు. అది రంగపురములో నుంచుండెనని విన్నాను. రంగపురము నూజు విడుట 8, 10 మైళ్లలో నున్నది. రంగపురముకు వెళ్లి నున్న మాను ఉన్నదో లేదో చూచుట అవసరమని నేను తలచలేదు. ఎక రికో నున్న మాను కొంటుటకై పంపితినిని కృష్ణారావు గారు నాతో చెప్పినారు. ముషి పేట చెప్పినారు గాని నాకు బాధ కములేదు. నేను గూర్చి నేను క్రద్దతీసికొనవలయునని జమిందారు అనుకుంటాడు. నున్న మాను కొంటుటకై పంపిన ముషిని ఎందుకు సాక్షిగా విచారించడలేదో కృష్ణారావు గారిలో నేను చర్చించలేదు. కృష్ణారావు గారి ప్రాసీతిని చదివిన పిమ్మట నయికియు నేను రంగపురము వెళ్లి నున్న మాను తిఖితీసికొన ప్రయోజనముకదని నేను అనుకుంటేలేదు. నేను చూడనిది నున్న మాను ఉన్నట్లు నేను ఎరుగను. నున్న మాను చూడవలసిన జరూరు నాకు లేదు. నేను నున్న మాను చూడవలసిన అవసరము లేదు. నున్న మాను నాకు ముద్రయి చూపలేదు. నున్న మాను ముచ్చటైన విషయముని నేను తలచను.

ప్లానులు విగ్రహాల తయారుచేయుటకు ఒక ఇంజనీయరు ఏర్పాటుచేయబడెనేమో నేను ఎరుగను. ఈ సంగతి ముద్రయి నాతో చెప్పలేదు. 20-8-15 తేదీకి ప్రార్థనా ప్లానులు తయారుచేయుటకు ముచ్చటించి నేను ఎరుగను.

మోడే మాన్యు గారి యొక్క నూ ఇంజనీయరు గారి యొక్క నూ రిపోర్టులకు వక వక్లకుంపుచు 4-10-14 తేదీని ముద్రయి నా వేర వ్రాసిన జాబును చూచినాను.

20-8-15 తేదీకి ప్రార్థనా ఇంజనీయరు నియమించుకొని నటుల నాకు తెలియదని నేను చెప్పినమాటలో నిజములేదు.

ఎస్టి ముచ్చు కలెక్టరు నాకు ఇంజనీయరు రిపోర్టును పంపిన జ్ఞాపకము లేదు.

నాకు ఇప్పుడు చూపిన ఇంజనీయరు యొక్క 2-10-14 తేదీ రిపోర్టుయొక్కయు, మోడే మాన్యు గారి రిపోర్టుయొక్కయు అక్షిను కొంటు చూచినాను. వీరివకళ్లు నాకు వచ్చియుంటు భావకము.

మోడే మాన్యు గారి దగ్గర నేను ఎరుగను. నాకు మాన్యు ఆ స్కూలులో చూపుచున్నాను.

విషయానుక్రమణిక.

ఆంధ్రమహిళాసభ	2
గుంటూరుమండల సంస్కరణసభ, చిత్రకావ్యము	3
మానవప్రగతి	4-5
ప్రభుత్వవిజ్ఞానము	
పరిపాలనా సౌకర్యము	6
స్థానికదౌర్జన్యము	7
విద్యాపాఠానుసంహిత	
విశేషతంత్రీకావ్యము	8
తేజోవంత్రీకావ్యము	9
మానవసామ్యతరము	10
ఇంగ్లీషు తంత్రీకావ్యము	11-12

ఆంధ్రపత్రిక

1916 వ సం॥ మే నెల 17-వ తేది

బుధవారము.

పరిపాలనా సౌకర్యము.

గౌ॥ కేశవశిల్పిగారు మధురలో నిచ్చిన యువ న్యాయమును మనరాజకీయ శిక్షణను పరిపాలనా సౌకర్యమునకును అవలంబించవలసి యుండు పద్ధతులను కొంతవరకు ముచ్చటించిరి. శాసన నిర్మాణసభలలో అనధికార సభ్యులు స్వల్పవిషయములచర్చకు ఎక్కువగా తెచ్చుచున్నారను ఆభ్యంతరమును ప్రత్యుత్తర మిచ్చుచు ప్రస్తుతపు పరిపాలనా విధానమున విచరిస్తే తప్పజాలదని వాదించిరి. 142,350 చదరపుమైళ్ల రాజ్యమునకు ఒక్క కార్యనిర్వాహక ప్రభుత్వమున్నది యట! పాలుగుకోట్ల ఇరుపదిలక్షల ప్రజల ప్రభుత్వమునకు లోనై యున్నారట! అందులో ప్రభుత్వాధికార మా నిరంకుశాధి కారులు కేంద్రీకృతమునర్చి పెట్టుకొనినారట! గౌ॥ కేశవశిల్పిగారి కేంద్రీకరణమును మాన్పుటకు మార్గము లాలోచించి తెలియవలసిన సమకట్టినారు. వాని విమర్శకు కడంగుటకు ముందు ఈ సలహాలోనే పిల్లెగారు చేసిన యొప్పుదల హక్కులేని ఆంధ్రప్రజ ముఖ్యముగా గమనించదగి యున్నది. పిల్లెగారి ననుసరించి మనరాజధాని విస్తీర్ణముచేతను జనసంఖ్యచేతను ఏకపరిపాలనకు దగియుండలే దనుట స్పష్టము. ఇందులోనే రాజధానిని విభాగించిన యెడల బాగుండు నను సూచనగర్భిత మయినను కావచ్చును. కాని ఆంధ్రరాష్ట్ర మాదర్శముగా కోరదగినదే యైనను వెంటనే వాంఛింపరాదను గౌ॥ పిల్లెగారు ఈసూచన యొనర్చురా యనుటయే సందేహము. అయిన తాత్కాలికముగా ముందునకు విభాగము లైనను విభజితప్రాంతముల కెక్కువస్వాతంత్ర్యములు కలుగునట్లుగా కొన్ని సలహాలు చేయుట పిల్లెగారి పంటి జాతీయవాదులకు స్వాతంత్ర్యపరులకు వైజముగానే యుండును. మీరు ప్రభుత్వాధికారములను కొన్నిటిని స్థానికాధికార సంఘములకు నిచ్చివేసిన యెడల ప్రభుత్వపు బరువుతగ్గునని తెలియవలచుచున్నాడు. స్థానికాధికార సంస్థలకే తులన, ధర్మములను, ఆధారములను ఎక్కువ విరళము లొనర్చవలయునట. పట్టణపాలక సంఘములకును లోకలుబోర్డులకును ఆరోగ్యము, రోమము, నెడలము, విద్య

మాన్య గౌరవములపై అధికారము ఎక్కువ శృంగుల విరహిత మొనర్చుట మాత్రమే కాక పోలీసుశాఖపై కూడ సభికార మియ్యవలయునట! పోలీసు కొలువును రెండుగా విభజించి ఎక్కువ శిక్షణ కావలసి రాజకీయాధిక కార్యములలో మెలగు పోలీసును సామాన్యరక్షకభటు శాఖనుండి ప్రత్యేక పరచి ఈ సామాన్యశాఖవయి స్థానికసంస్థల కధికార మియ్యవలయునట. స్థానికసంస్థల నీరీతి విరళాధికార యంతముల నొనర్చినయెడల ప్రస్తుతము మాకు ఇంజనీరింగు కళాశాలలేదో, వైద్యకళాశాలలేదో యనుచుండు మొరలకు ప్రతికారముగ ప్రభుత్వమువారికి విశేషము బరువు పెట్టక కొన్ని కొన్ని జిల్లాలోద్దలే చేసి కళాశాలను స్థాపించి నడుపను వీలగునట! గౌ॥ కేశవశిల్పిగారు ముఖ్యతమనుగు నాధిక సమస్యను మరుసలేదు. ఒకవైపు నుండి ప్రభుత్వమువారు ఏదేని ఒక పన్నును స్థానిక సంస్థలకు వదలివేయవలసిన దని కోరినారు. అట్టి పన్ను మత్తుపదార్థములమీది పన్ను నుటను సూచించినారు. రెండవవైపునుండి ప్రజల ధర్మమును గూడ తెలియవలసినారు. ప్రజలు పన్ను లిచ్చుకొనుట కభ్యంతరము లేదు గాని అప్పు కొనిన పన్ను లెచ్చుచేసి పోవునో తెలియనియిప్పుడప్పుకొన నెవ్వరును నిర్వహించ రనుట విశేషపరచినారు. పిల్లెగారి వాదమునందు మిక్కిలి కటుత్వము గలదనుటకు మాత్రము సందేహములేదు. ప్రజల టిప్పటికిని ఊరిజాతరలకని ఊరికివచ్చిన గాయకాదులను ఉద్యోగస్థులను సంబోధ పెట్టుటకని ఊరిబడి కుతులకని ఊరి వైద్యులకని అనేకవిధముల కల్లములవద్ద ధాన్యముల రూపముగను ఇంటివద్ద ద్రవ్యము రూపముగను నెన్నియో విధములుగా ఉన్నదినివ్యయము చేయుచున్నారు. హృదయ మీ వ్యయమునం దిది చేయుచున్నారనుట యతి శయోక్తి కాదు. కారణము తాము ఇచ్చునట్టి ధాన్యము ఇచ్చునట్టి ద్రవ్యము ఎల్లయు ఈపనికి ఈ నమ్మకస్థునికి ఈపాత్రునకు ఇచ్చుచున్నా మని వారెరుంగుదురు. సంఘాపయోగమునకు నొదపు పన్నులును ఇట్టి ప్రత్యక్షపద్ధతికి భాజనము లగునేని ప్రజ వానికి విముఖుగుననుట కల్ల. ప్రజ కేశకార్య నిర్వహణమున భాగము కలుగుటచేత నుత్సాహము లోనే క్రొత్తబడువులు భరింపబడు ననుటసంభావ్యము. మరియొకసంబాధమున క్రొత్త శాసననిర్మాణ సభలసభ్యులు చేయగల్గినపనిని వర్ణించుచోల కేశవ శిల్పిగారు నిర్వచితసభ్యులు కొన్ని యన్యాయముల నవసంబంధింపగలిగినను కొన్ని స్వల్పదోషములను సర్వకలిగినను ఆధికపక్షముగా ప్రభుత్వమువారి నేమాత్రమును కడల్చబాలనివా రైనారని వాడుచుచిరి. అదాయవ్యయపట్టిక చర్చ వట్టి యట్ట హాసమే. ఆధికసంఘము నామమాత్రమే. అంతయు నేర్పాటుచేయువారు ఆధిక కార్యనిర్వాహకసభ్యుడు అతని సహాయకులు. అనుమోద మిచ్చువారు ఇచ్చుటి గవర్నరుగారు. పై గవర్నరు జవరలుగారు. మన నిర్వచితసభ్యులు అరచి నోరు చేసికొనవలసి నదేకాని ఆవంతయైన వారి యభిప్రాయము ఫలించుటకు వీలులేదు. శాసననిర్మాణసభలో నాధిక స్థితి ఇట్లేర్పడగా లోక బోర్డులలో సర్వమునకును కలెక్టరు ఖాయండు. అంతేకాక లోకలు బోర్డులకు పరిపాలకసంఘములకు వారికి వసూ

లగు స్వల్ప మొత్తములుపోను ప్రభుత్వమువారిచ్చి నవే గ్రాంటులు. ఈస్థితిలో ప్రజకు పన్నులు ఉపయోగపడు పొంత ఇట్టిదను నిశ్చయ మెక్కడి నుండి వచ్చును? ఆనిశ్చయము లేనప్పుడు తెంపు కలుగుమనిన కలుగగలదా? కావున గౌ॥ కేశవ శిల్పిగారు చెప్పరీతిని ప్రభుత్వమువారు స్థానికసంస్థలకిచ్చుటి పన్నులలో మెక్కుటిని స్వాధీనము చేసి వేసి వ్యయాధికములకు స్వాతంత్ర్య మిచ్చినయెడల ఉపయోగకర కార్యములకు ప్రజలనుండి క్రొత్త పన్నుల రూపముగా నేమి ఇతరవిధముల నేమి ద్రవ్యము ప్రసహించగలదు. ప్రభుత్వము వారికి సూక్ష్మ విచారణకు తగ్గుటేకాక తరగ్గము కలుగు చుండు దండుగవ్యయము కూడ తప్పిపోవును. ప్రభుత్వము వారు రూపాయిలో చేయుపనిని స్థానికసంస్థ అర్థరూపాయిలో అగవా ముప్పానలా లో నిర్వహించ గలదనుటయు నిజమే. ఆవిధముగాను లాభమేలదు. స్థానిక స్వాతంత్ర్యము లొసంగుట యనిన నన్నిరీతుల సభిచ్ఛికి శోధ్యమటయు లేదుభారమును తగ్గించకొనుటయు గదా ప్రభుత్వమువారికిని? ఈవిషయమును మన ప్రభువులు గమనింతురా? గమనింపగలరా?

చిల్లరపరిశ్రమలు.

మనరాజధానిలో కర్మాగారములను నిర్వచనము క్రిందికిరానియట్టి చిల్లరపరిశ్రమ లెన్నియో సాగుచున్నది. ఆపరిశ్రమలజాబితాలో కొన్ని పరి మిల్లులుకూడ చేయుచున్నవినియెడల నెట్టిపరిశ్రమ లింకుచేరుచున్నవో కొంతవరకర్థముకాగలదు. కాఫీ సిద్ధముచేయు కర్మశాలలు, ప్రత్తియేకే శుద్ధిచేసే దుది యించు కర్మశాలలు, నూనెముకర్మశాలలు, అప్పు కూటములు, అట్టకట్టు కర్మశాలలు, నారపనిచేయు కర్మశాలలు, రబ్బరుకర్మశాలలు, ఇటుక పెంకుల కర్మశాలలు, కలపకర్మశాలలు, తోళ్లకర్మశాలలు, పొగాకుకర్మశాలలు ఇతరములు అన్నియు చిల్లర పరిశ్రమాగారములలో చేర్చబడియున్నవి. ఇందు లో కొన్ని యంత్ర సహాయకములు. కొన్ని అట్టి సహాయము లేనివి కలవు. మొత్తమునకు మనరాజ ధానిలో చిల్లర పరిశ్రమలమునులో జేరదగిన ప్రతిష్టాపకము 88 సమూహము యున్నవి. 50 గుం మొదలు 2050 గుర వరకును వీనిలో కర్మకరులు పనిచేయుచున్నారు. మొత్తముమీద రాజధాని యంతటను 17,080 గురు ఈ చిల్లరపరిశ్రమలలో పనిచేయుచున్నారు. ఇన్ని తెరంగుల పరిశ్రమలు చిల్లరపరిశ్రమలనుండి ఇందరు కర్మకరుల కీపరిశ్రమ లలో జీరంము దొరకుచున్నప్పుడు మన యాంధ్ర మండలములలోని చిల్లరపరిశ్రమల సందర్భమున పరిస్థితి యెట్లున్నదో గమనించుట మన మెక్కడ నుండునదియు మదింపు వేసికొనుటకు సహకారి. 88 కర్మశాలలలో నాంధ్రమండలములయందు పది మాత్రము కలవు. వీనిలో కాక్కు తోళ్లకర్మశాల దక్కలేకొన వన్నియును పరిమిల్లులుగానో దూది కర్మశాలలుగానో కల్పించుచున్నవి. అగగా అపకృ పదార్థములను సులభముగా నెగుమతిచేయు సాధనములను మనము కల్పించుకొనినాము. 88 ట పది, అవియు అనర్థదాయకములు, మన పాలిట పడి యుండుట మనకు కీర్తికరము! ఇక చిల్లరపరిశ్రమ లలో కడుపునించుకొనిన కర్మకరుల సంఖ్యను జూచినను మనకు తలవంపులే కలుగుచున్నవి. మొత్తము 17,080 మంది చిల్లరపరిశ్రమలలో పని చేయుచుండ అందులో మనవారు 375 గురున్నా

రు. ఇది యెంత నున గౌరవమునకు హానికరమో ఆలోచించును. మన రాజధానిలో పెద్దకర్మాగారములు అసలే తక్కువ. అందులో ముఖ్యములు ఈ నగరములోనే అమరియున్నవి. మరి ఇతరములు ఏ హద్దుర కోయంబుత్తూరులకో చెందియున్నవి. చిల్లర పరిశ్రమలలో వైన మనకు కొంత యభివృద్ధి వేళముండునేమో యనిన నదియును కానరాదు. చిల్లరపరిశ్రమలనిన కొందరు తృణీకారముతో చూడవచ్చును. కాని ఎక్కువ మూలధనము పెట్టలేని మనకు చిల్లరపరిశ్రమలే శరణ్యములు. స్వదేశి విజృంభణకాలమును బాత్తావలని, పబ్బలని, బురుసులని ఆంధ్రదేశమున నచ్చుటచ్చుట నెన్ని యోచిన్న కర్మశాలలు పొడగెట్టెను. అవియున్నయు నేడేమియోవో యెరుంగము. మళ్ళియాళ్ళముకొచ్చిన తరువాత్తులు వారపరిశ్రమ యందు మోయుగా పరిశ్రమచేయు చున్నవి. వార పరిశ్రమకును నాంధ్ర మండలములలో నెడములేక పోలేను. ఎడమున్నను పనిచేయు నాకేరీ? పొగాకుపరిశ్రమయు పట్టిదియే యని మా యభిప్రాయము. ఆంధ్రు లొక్క చిత్తాయము చిల్లర పరిశ్రమల వైపునకు దృష్టిమరల్చి తమకుగల యదుమాంసుల నుకయోగించు కొందురా?

మన నగరపాలకులు మహాపురుషులకు గౌరవము.

నిన్నటిదినముననగరపాలకులు సమాజేమైనయెట్లును చచ్చించుట కంతపాత్రము కాకూడని విషయ మొకటి చచ్చి పడదనెను. కడ్డకు ఆకాశాగోళమున జీ నుబ్రహ్మిష్టాశ్వితుగా రును ఇరువురును నట్టివిహార సభ్యులుగా నొక కాలమున నొం దింపారగుటచే వారి గౌరవార్థము ఇదివరకు నిట్టి సందర్భము లలో నవలంబింపబడుచు వచ్చిన యాచారము ననుసరించి సభ యాచరణసినదని ఈ ప్రభుత్వముగా ఆఫీసునును మరొకందరు విరోధియును సభ్యులును గౌరవము నూచించు తీర్మానము మా త్రి యు చేసి ని చాలు నని యు సభ యాచరణ సినది లేదనియు వాదించిరి. అందులో నొక్కరు అందరు నెన్నడో ఒకకోణుచా నవలసి నదనియు ఒక్కరుచచ్చిన తక్కినవారు పరియేల ఆపవలయుననియు చూపు గు ప్రసంగము చేసిరి. వీరిప్రాయమున నొకపల్లెత్తు శాఖ్యత లేదనట ఈమాటలవలననే స్పష్టము. కావున విమర్శయజనకము. ఎటులైనను సభ నాపకలయునని సభ్యులలో మరియొక్కరు ఇంకొక సభకలను. విమర్శయజనక మదమున తెచ్చి యుండుటయు లేలికపోవడముననే కప్పించుచున్నది. ఎటులైనను మననగరపాలకులు తుట్టుకుదను సభ నాపి కీర్తికేసులకు గౌరవించుటలో తప్పు నే గౌరవించు కొనువారైరి. ఇందుకు సంకసంపవలనదే కదా!

గవర్నరుగారి యంగరక్షకులు.

మన గవర్నరుగారి యంగరక్షకులు యాధ్యక్షుమిని నేపితేయ నమిత్తము బయలుదేరి పోవుచున్నాడు. గుర్రపు బండ్లకాలమున నెక్కువ యువమోగకారులుగయండిన యంగరక్షకులు నేడు గవర్నరుగారి గౌరవమున పోచ్చించుటకు మాత్రం మాపయోగపడుచున్నాడు. పదవీ విహీనులలో నొక్కటియగు నీసర్వకౌరవమున లక్ష్యమునేయక సామ్రాజ్య రక్షణ నున్నమీదనే దృష్టియుంచి మన పెట్టకడు ప్రభువుగారు తమ యంగరక్షకులు యాధ్యక్షమునను బోక ననుమతిని నిచ్చియున్నాడు. అందుచేత వీరు త్వరలో ప్రయాణము గట్టుదురు. వీరికి తగిన సంపక మొరర్పుటకు వాలోచించుటకు గాను ఈమద్రాసు జిల్లాకలెక్టరు పదవిలో నుండు జనరంజనుల వర్మని వి. సి. ఎన్. గారు నిన్నటిదినము సభ కూర్చిరి. భోజనము, బాణాసంచు సంపకమును ముఖ్యంగా యాగా నుండగలవు. రైలుప్రేమనునకు ప్రజకుంపులచూడి పోయి యాధ్యాపనికపోవు ప్రభ్యంగరక్షకుల మన్నింతునగాకయని వర్మనుగారు కోయచున్నాడు. ఇదియెంతయు సమంజసము. ప్రభ్యంగరక్షకులు సామ్రాజ్యమున కంగరక్షకులుగ గణింపబడవలయును. నిన్నటిసభలో అచ్చటనే రు 876 లు వనా శుభవిప్రాయ. జరుగుతుంకాక.

స్థానిక వార్తలు

చెన్నపురిలోని మహావిక వ్యాధి:— మే18న లేదో సంకెనువారమునందు 15 గురికి మహావికము పోకినది. మహావికయవలన 5 గురు మరణించినారు.

కెరెంబా స్త్రీయరు:— మోసమునకు పోకలయు మేయలు తహాలకు కెరెంబాస్త్రీయరున కందజేయుట కొరకు నుదరాను జనరంబా పోస్టాఫీసుగా 2) లేదని సాక్షుకాలము 4.45 గంటలకు కట్టికేయబడును.

చెన్నపురి విశ్వవిద్యాలయము:— మదరాసు ప్రాజెక్టు శాఖయూర్తి కె. శ్రీనివాస అయ్యంగారును. ఆర్. ఎల్. ఎల్. జోషి ఎమ్. ఏ. గారును మదరాసు సిండికేటు సభ్యులుగా నెత్తుకొనిబడిరి.

కలికట్టు మేయరులు:— కలికట్టు మేయరులు (మేయరు నామగుగంటల పరిమిషము లాలస్యముగానచ్చుచున్నది గనుక కలికట్టు మేయరులగా 12 గంటలకు బటువాదా చేయబడును

క్రిష్టికేను అగ్నివాన సమాజము:— వీరగా మన మొకలియాకవీధి నుండలి నెంరెయ్యవమున 21లేదని ఆదివారమునాడు 8:30 గంటలకు వై.ఎ.జనువారి సాంసత్పిక సమాజేక జనకలకును.

ఇంగ్లీషు మేయరు స్త్రీయరు:— ఇంగ్లీషు మేయరు స్త్రీయరు ఈనెల 20 న తే. తహాలమునకు పోయియాలేచెప్పునని తలచుచున్నారు అటువచ్చియెడల ఇంగ్లీషు మేయరు తహాల మదరాసులో 22 వ లేదని బటువాదా చేయబడును.

ఒక విచ్చివాను:— దిన్ ఫర్ అనుభావము క్రైస్తవుడు దక్షిణ యండియా రెయల్వే కంపెనీలో కొన్నాళ్లు ఒక ర్మియుగా పనిచేసియుండెను. అతడే కారణముచేతనే పిచ్చెత్తిపోయి చెన్నపురి పిచ్చి అనుపత్రిగా పరియెడ్డనుండియు నివసించుచుండెను. క్రిందటి శనివారమునాడు రాత్రి ఎట్టకో తప్పించుకొనిపోయి ఆపిచ్చివాడు మదరాసులో నుంచుండుచుండెను. పోలీసుగారు వారిబుధువుల యుద్ధము వెదకిం గాని వారి నెచ్చట లొడలేకుండిరి. ఆదివారమునా యంకాల చూపిచ్చివాడు రానుచు “వడ్ మెర్సెస్” కి పోయెను. అచ్చటి మతకురువు వారిని “సెవెంసని” యాడగగా “నేను బాడ్లచక్రవర్తిగా అల్లువ” నని చెప్పెను. వారిమాటల నన్ని ఆ మతకురువు వారి కవలీకుంకి పునీతనెను. పోలీసు వారికను వారిని వెదకుచున్నాడు.

స్వామిస్థాన వార్తలు

ఎస్కూరి చీపు వెలిడెన్సి మేకప్రేటుకోర్టు

సి. డి. ఎన్. పిల్లేగారు
17, మే, 1916.

విద్యార్థి మోసపోవుట:— క్రిందటి నెల 17 వ లేదని తంక కేలు అను నామాంతరము గల పొన్ను స్వామియను గోసాల అను వాడును గలసి ఎతిరాజులు ఆంధ్ర విద్యార్థిని మోసపుచ్చిరి ఆవిద్యార్థి ధూసమర్తి ప్రాజెక్టువద్ద నేరయో జ్యుగా నుటకు చేరచుచుండగా వారిద్దరును విద్యార్థి దగ్గరకుబోయి “కడపలో సింకన్న మంత్రికర్మ వోయకుతా” యనిచెప్పుచు వానితో సభ్యులుజేసి మాటుగొడ్డు వెంబడి కొంతమారును తిను కొనిపోయి అచ్చటకొన్ని నందు గుండావోవునుండి. విద్యార్థి కలుక లేకుండ మొదటి మద్రాసు ఒక ఇల్లడి గొలుగు కోడ్డునై బాసవిడిచెను. అక్కణ్ణు వాడు వానిని తీసి చూచుచుండగా వారు బుగారపు గొలుసుయు, తాము పండుకొననచ్చుననియు వాని చెప్పి రహస్యముగా జెప్పిరి. ఇంతలో మరియొకడు పరుగెత్తుకొనబచ్చి “నాబంగారపు గొలుగు దొరికిం దా” అని వాని నడిగెను. విద్యార్థి ఆగొలుగునుచూపివుయం డగా మొదటి మద్రాసు బానిచేయిట్టుగాని ఆపివేసెను. పిచ్చుట నాగొక రహస్యవ్రదేశమునకే వాని బంగారు ముదరు నిచ్చివేసిన ఆగొలుసుకయు తానే తినుకొనవచ్చునని చెప్పగా

ఆగొలుగుదాగొలుగును తీసికొని వారికి తన ముఖంబు నిచ్చి వేసి ఇంటికివచ్చి అది ఇల్లడి గొలుగునన్నునంగతి తెలపింపి పోలీసు వారికా సంగతి తెలియజేసెను. పోలీసుగారు చూద్దాయల నిద్దరినట్టుగాని అట్టుచేసిరి. కేసుచాలోగో వన్నది.

నేరకును వోచా ఉచేయుట:— కలకత్తాలో నొక కంపెనీ ఏజెంటుగానున్న కేజ్ న్యూగారు గారి బట్టరు యజమాని తన్నువోగమునండి తొలగించెను. కన్నర్యచేత వాని బీసవాలోనుండి నూరెరు హాతుల నోటును దొంగలాడి ఒక చెట్టుకింద పాతివెట్టెను. పోలీసుగారు గోటును వెదకితీసిరి. పిల్లెగారు కేసు విచారింపి చూద్దాయలై నేరకు నిరపరది వానికి ఆమహాపాపము కరికెత్తు విధించిరి.

వాణిజ్యవిద్యార్థుల కల్లెటు ప్రామాణ్యము:— క్రిష్టికేను కల్లెటు ప్రామాణ్యములో ఉపాధ్యాయుడుగా నున్న రంగస్వామి అయ్యంగారింబ మునుస్వామి అను 12 ఏండ్ల బట్టవాడు నాఖరిగానుండెను. వాడు జనవరి 22న లేదని రూ 150ల విలువగల బంగారు గొలుగు నెటులనో తన్నురింది చెన్నపురినుండి వెదలిపోయి కోయూరు కూరలూరువద్ద నాగొలుగు నొకపోట ఇనుకలో పాతివెట్టుచుండెను. అదిమాది ఒక మహాదీను శ్రీ “ఆంధ్రదేశ నెంరెయ్య పాతివెట్టడం” అను పాతగా ఆపట్టవాదా చూటలనమ్మి ఆగొలుగు నక్కడవదలెనే రానుకోజు లాయూలోనుండి విచ్చుట లేదనియెను. ఇంతలో పోలీసుగారు బట్టవానిని పట్టుకొనిరి. కేసీగ జన విచారింపబడినది. మట్టవాడు తననేరము నొప్పుగాని ఆ మహాదీను శ్రీ గొల్లి కట్టి చూపించగలనని చెప్పెను. కేసు విచారింపబడుచున్నది.

బజార్ల సామెలు బహద్దరుగారు.

బాల్లివాన పోలీసుకోర్టు.

కర్తవ్యము మోసము ప్రేములు:— వారు మొదలి ఆరు తిరుమనాటిల్లి బట్టలు కర్తవ్యము క్రిందటి నెల 30 వ లేదని నుదరాను బట్టల కర్తవ్యము రావనమురల్లి ఆరువానివద్దనుండి రూ 250 ల విలువగల బట్టల కన్నునొంచెను. శ్వాయాధికారి కేసు విచారింపి, మద్రాసుకి నామకుమాడల కరికెత్తు రూ 50 ల జడవా మును విధించిరి.

అలహాబాదు కాపీరైటు కేసు.

అలహాబాదు మే 15 — అలహాబాదు విశ్వవిద్యాలయము ఆర్బీ పాఠశాలభావల విద్యార్థిగమునుగూర్చి “క్రీస్తు కాతేరీ” ఆర్బీ పాఠశాల భావల ముఖ్యుడనెనును కాంసల్ ఉలామా అబ్దుల్ జలీలు అను నతడు వ్యాసి కాపీరైటు లే సీ ప్రకారం ప్రస్తావన కాపీరైటుకు వ్యతిరేకముగా రావనయాల్, రావనామాయక అనువాద ప్రయోజించుటకు, కాంసల్ ఉలామా అబ్దుల్ జలీలును నతకుకేసులెచ్చెను. ఫిర్యాది విశ్వవిద్యాలయ ముఖ్య పరీక్షకులలో నొకడుగాన పరీక్షకుగానలసిన ఆర్బీ పాఠశాలభావల విద్యార్థులమును విడిచి గా ప్రకటించెను ఇదిపరీక్షకులనుండుచేవామోసంజడవని. రావనయాల్, రావనామాయకం వెలినారు. విడిచిడిగా ప్రకటించబడిన వీనినిగూర్చి ఒకప్రస్తావనగా ప్రకటించెను. శాస్త్రములు కాపీరైటు ద్రోహముచేసినది ఫిర్యాదివాదము తరువాత, కొంతకాలమునకు ఫిర్యాది జేగా మూసపరీక్షలయందు ఆర్బీపాథావక్రమును గూర్చి ప్రకటించెను. తన ప్రస్తుతమున నప్రస్తావ్రి కాకలెనని ఫిర్యాదిదావాతెచ్చెను. అలహాబాదు జిల్లాజడ్జి ఈ దావాను తోసివేసెను. ఫిర్యాది అలహాబాదు ప్రాజెక్టులో ఆపీలు చేసెను. ఫిర్యాది ఆర్బీపాఠశాల భావలలో పరీక్షకుడై యున్నందున తనఆభివృద్ధియనుబట్టి విద్యార్థినివిధానము నేర్పబడి కప్రవడి ప్రకటించెను.తక్కిన పరీక్షకులతోగలసి పరీక్షకుగా వలసిన విషయకర్మము నేర్పబడినందున ముందుప్రకటించిన ప్రస్తావన కాపీరైటు విశ్వవిద్యాలయాధికారుల స్వాధీనమున చున్నది. విశ్వవిద్యాలయాధికారులు తాము ప్రకటించిన విషయకర్మము కాపీరైటుకు వదలుకొని లోకులకిచ్చివేయుదునని తలచినవారె వరె నను ముద్రించి ప్రకటించ వచ్చుననియే విశ్వవిద్యాలయాధికారుల ముద్దేశము. ప్రాజెక్టు శాఖయూరులు ఆపీలుల తోసివేసిరి.

కూనూరులో చాలకాలమునుండి ఎండి లతి తిర్రముగా నుండి చాల వేడి గానుండినన్ను మధ్యాహ్నము కొన్నిగంటల వఱకు మంచివారం తురిసిరి.

అండక మే 16.— ఒక పెట్టాగ్రామ ప్రకటనను
 సం నిట్లు చెప్పబడింది — కాకనను రంగమందు ముహూ
 రుతు వైపు చేతులు శక్త్య నైనవలయును పనికిలించితిమి. డయా
 ర్ ట్రీ లట్టువచ్చును రవ్వను సేనలు కుర్తడను తలెనివేసె
 ను. మోగుల తట్టు విజృంభించుచు మేలు రావెందోజ్ఞాగర
 ముమెదిలి ఫిరంగిమారు నిలవను స్వాధీనము చేసికొంటిమి.
 అచ్చట శత్రువులు ఆయుధములను, ఆయుధములతో వచ్చు
 వారిని వదలి పారిపోయిరి. మాన ఆశ్చర్యదశను వారిని వెంట
 నంటి పోవుచున్నా.

ఇటలీ

ఇటలీరంగము.

కర్నూలు పట్టణమున పట్టుకొనబడుట.

రోం, మే 16—ఇటలీనా రిస్స (పకటింబి:—ఇటలీ వారి వర్తకశీల ఆడెమెంటోరంగమున ఒక నూతన గుట్టును 10 శేల అడుగుల ఎత్తుననున్న క్రోజ్ డెర్బి పూర్తొందను స్వాధీను చేసికొనిరి. లాడోలోయాయుడు మేము కుటికొంత నుండున వచ్చితిమి. లాగరి నాలోయయెద్ద స్త్రీయును అగ్నివృక్షమును గురిపించిరి. వారికి ప్రతిగా ఇటాలియన్ ఫిరంగి నేం ఫిరంగులు కేసెను. విస్తోహంబి మాంటినిరోవలన ఫిరంగి బాధకు అతి తీవ్రముగా జలుగుచున్నది.

గ్రీసు

మిత్రిమండలి, గ్రీసు

లాహోరు మే 16:— లండన్ మే 15:—డెయిలీ తెలి గ్రాఫిక్స్ ప్రకారం గ్రీసు విలేజుల డిట్లు ప్రాయశః— గ్రీసుకు మిత్రమండలి వారికి జలుగుచున్న రాయవారప్రెక్షు లలో ఉపద్రవకరమైన ఒకటి కనుపించును.

జర్మను బల్లెయను సైన్యశిబిరము.

పరానునాథ బాంబుల కేసులు.

లాహోరు మే 16:— లండన్ మే 15:—టైముస్ ప్రకారం నానోకా విశేష డిట్లు వ్రాయుచున్నాడు:— డెడగాడ్ల నాయకులకు 40 మైళ్ల దూరముననున్న గ్లాంటి యందలి జర్మను బల్లెయను సైన్యశిబిరముపై పరానునాథ 499 బాంబులు పేసిరి.

జర్మనీ

దాదలడిన మాంసము.

లాహోరు మే 16:— లండన్ మే 15:— సెంట్రల్ న్యూస్ పేపర్ ఆమ్స్టర్ డామి నితేఖన డిట్లు వ్రాయుచున్నాడు:— దాదలడిన మాంసము జర్మనీలో కఠినమైనదిగా నుండునందు అమితముగా దొరుకుచున్నది. దెల్ల నగరపు హోటలులందు ద్రోహము అంతర్జాతీయముగా తోడ్పడినందు కలసి ఈ సమస్యను ఏదో ఒకవిధముగా పరిష్కరించు కొందురు. ప్రస్తుతము మాంసము టెక్సాసులో పారదోలిన ఒక్కొక్కనికి 1/2 సాకంపై ఎక్కువ ధర వేసినది. డెల్ల నగర టాగ్ బ్లాట్ ప్రతిక ప్రాయశః.

జర్మనీ రిగియన్ ప్రభుత్వములు.

అలహాబాదు మే 17:— లండన్ మే 15:— రిగియన్ మానందు జర్మనుల భూ సైన్య బాహిరములతో యుద్ధమారంభించబడిన విషయమును గూర్చి ఒక ప్రత్యక్ష ప్రకారం విలేఖన డిట్లు వ్రాయుచున్నాడు:— జర్మనులు ఈ దృఢి వారంభించినందులకి మొదట 12 కలకు సైన్యములతో (డెడాట్టును) చిన్న చిన్న యుద్ధములను వినియోగించవలసి వచ్చును. దీనివలన హెర్బిగోలాండు రంగమునకు శత్రువుల సైన్యము రిగ్గును. బాల్టిక్ సముద్రపు తూర్పుభాగమునందు గలను బాహిరములకి రిగియన్ డెల్ల మూసలములందును జర్మనులు తమ సైన్యమును వినియోగించునెడల ఆంగ్ల సైన్యములకు ఎంతవలెనను నేయగలరు.

ఒకటికొకటి ప్రైడి.

కలకత్తా, మే 16:— అమరావతి కుడేశ ఆంబులెత్తు సంఘము వారి కిట్టుకొంటి వచ్చె:— కర్నూలుకు మనకురువచ్చి దీనినిచ్చి వారకై తీసిన తీసికొనినప్పుడు ఆ కై దీలలో విస్తోహంబి ఛాట్రి అనునది దొకడుండెను. ఇకను కంగవత్ ఆంబులెత్తు దిశలోనొచ్చెను. మిలెల్ అమరావతి అతను వదిలివచ్చును జరిగి రిగియన్లు. అతనివలనమును సౌఖ్యముగానున్నట్లు చూపించెను అతను చెప్పుచున్నాడు.

డిల్లీ సర్వజనపుస్తక భాండాగారము.

డిల్లీ సర్వజనపుస్తక భాండాగారము వారు మొన్నటి దినము కర్నూలు లీజ్ గారి యజమాన్యము క్రింద నొక సభ చేసి తుస్తకభాండాగార కార్యర్యాసాక కమిటీ ఏర్పాటుచేసిరి. ఈ కమిటీకి సభ్యులుగా మాల్వీ ఉపాధ్యక్షభజద్రిక్, బాబు ఎస్. ఎస్. బోస్, ఎస్. జె. వెల్లెర్న్, లాల్ సాలిగ్రామి గార్లు ఉన్నారని.

దేశీయతంత్రీ వార్తలు

వెల్లింగ్టన్ ప్రభుత్వం.

బొంబాయి మే 16:— వెల్లింగ్టన్ ప్రభుత్వం కొంత కాలము నెలపువారానికి నూతన సభ్యులను బోధించుచున్న బొంబాయి యుద్ధసహాయధి స్త్రీ శాఖకు ఈమె అధ్యక్షురాలై యున్నందువలన నిధి కమిటీలోని స్త్రీలు, ఆమెను సత్కరించి జ్ఞాపకవిన్నము నొకదాని నుండునది. ఈ యుత్సవము యుద్ధసహాయధి భవనమునందు జరిగెను. కమిటీ ఉపాధ్యక్షులైన పి. ఆర్. కేజ్రీగారు జ్ఞాపకవిన్నమును నడుపించుచు, వెల్లింగ్టన్ ప్రభుత్వ తమనికి చేయుచున్న మహాకారమును వర్ణించి చెప్పుకొనిరి. ఈ యభినందనము నకు వెల్లింగ్టన్ ప్రభుత్వ సభవారికి సమస్కరించి స్వల్ప సన్మానము గావించెను. అనంతర ఆమెతో స్నేహదళము బోయి విడిగొలిపిరి.

మొగ్గినదియందు పెద్దసారచేపలు.

మతి మూడు కట్టలకు బంబు.

కలకత్తా, మే 16:— కలకత్తావద్ద మొగ్గినదియందు పెద్ద సారచేపలు చాలాకొన్ని గడచి రెండు కట్టలలో కలకత్తా ఉత్తరభాగమునందు జలము స్నానము చేయుచున్న మతిమూడు సారచేపలు కట్టలకు బంబులతో రెండు కట్టలలో జరిగెను. మూడవదానిని కేవలము కట్టలకు దొకడు గాలమునేపట్టుకొనెను. సోమవారమునాడు సాయంత్రము మోటోలూబ్ కట్టలకు బంబులతో సారచేప చాలాపెద్దది. దానిపొడుగు ఆరడు గుండుండెను. వీనిని తట్టుకొనివారందరికి పోలిసుకమిషను గారు బహుమతిచ్చుచున్నారు.

బొంబాయిలోని బోర్డుగీసు ప్రజలు.

లిప్పు రాజకొననమునుగూర్చిన కలకరము.

బొంబాయి మే 16 — బోర్డుగీసు ఇండియా యందలి ప్రజలు బోర్డుగీసు రాష్ట్రమును వదలి విషయమునుగూర్చి వచ్చి లిప్పు రాజకొననములను బొంబాయిలో కలకరము గలిసిరి. ఒక వర్తిక వ్రాయుచున్నది. బొంబాయిలోని బోర్డుగీసు రాయవారి సీర్ కానవోవాగారిని ఒకరు సందర్శించి మాట్లాడగా వాంట్లు చెప్పిరి. గోవాలోని బోర్డుగీసు గవర్నరుజరణ ఈ కాననమును అనుబంధికి దెచ్చి నిర్బంధముగా ఆచరింపబడునట్లు చేయడు. అధికార రీత్యా ఆయన దీనివయమై వృత్తాంతము రాతేను.

కత్తియవాడ్ సర్వే.

మాల్వే వాసులకు డాక్టర్ ఇ హాస్టల్ ఎడెగాడు 4, 5 మీ.దూరం కత్తియవాడ్ దేశములో సర్వేచేయుచుండెను. ఒకచోట నాకానాగూలాలతో అడవి, నాకాగ్రేయ నిర్మాణముతో అడవి, రైలుకోటకు ఉపయోగించు మంటరాయి అడవియగుచు వారకెను. భూగర్భకాశ్రు విషయమును పరిశ్రమచేసి ప్రభావితము ఈ డాక్టర్ గారు ఇటీవల భూగర్భకాశ్రు విశోధక సంఘ సభ్యులుగా నేనుకొనబడిరి.

ఒక మోసము.

మల్టాన్, మే 17:— కరాచి ముస్లిముల సభకు తన యొద్ద అప్పుతీకై గలదని ముస్లిముల బంధువుల చేయగల విషయము చెప్పకొనుచు టాటిఫూరుకు పోయి ఆస్థుల వెండి సరుకులను ఒక టండ్లలో పెట్టి నిప్పుపై పెట్టి మంటింపిన యెడల ఆవి తప్పక బంగారు కాగలదని జనులను నమ్మించెను. 1000 రూపాయల విలువగల వెండి ఆభరణముల వరకు వెప్పించి వారిని తీసికొని పరుగెత్తిపోయెనట. పోలీసువారు వారిని జబ్బుకొని బంధించి మొదటితరగతి మేజిస్ట్రేటుగారు కేసు విచారించి 1000 రూపాయల జులూమా నాయకు 2 సంవత్సరముల కఠినశ్రమను బంధించిరి.

మొయిలు స్త్రీ మరుగు.

బొంబాయి మే 16:— ఇంగ్లండుకు టాలాంతోను 120 చుంది ప్రయాణితులతోడను పోవుచున్న కాక్రీ అను స్త్రీయకు ఈ మధ్యాహ్నము 3 గంటలకు బొంబాయి నాకా శ్రేణులకు వదిలిపెట్టి ఆస్ట్రేలియా వెల్లింగ్టన్ ప్రభుత్వమునకు, న్యాయమూర్తి రాట్టింగ్ గారును, కెటిల్ వెల్. వి. సి. ఎన్ గారును, ఆసరిలిలి ఏ. వి. హాక్స్ గారును ఆసరిలిలి ఏ. హెచ్. డాక్. వి. సి. ఎన్. గారును, ఇంగ్లాడుకుపోవుచున్నారు.

(5 వ పేజి తరువాయి)

ఇంజనీరు కృష్ణయ్యగారిని కేసు ఒక సుకృతమునండి ఎరుగుదును. నాటకకంపెనీని ఉరించి కేసు ఎరుగును. తేలు జమీందారుగారి బోలములో ఒక నాటకకంపెనీ ఉండెను. ప్రస్తుత జమీందారుగారు దిట్లు నాటకములకు వ్రాయుచును. ఇంజనీరు ప్రస్తుతజమీందారుగారు నాటకముల మేనేజరుగా ఉండలేదు. ఫిర్యాది కృష్ణరావుగారు నాటకములో చేయదు చేయదు ఇంజనీరు, ఏలా గుడ్డాలము గడుపుచున్నాడో కేసు ఎరుగును. కృష్ణరావుగారు ఇంజనీరును సాక్ష్యముచేటకై నమ్మకుచు పంపించినాడు. ఇంజనీరును చేత ఎందుకు సాక్ష్యముచేయుచున్నారనలేదని కేసు ఫిర్యాది దివి అనుగలేదు. కేసు ఇంజనీరుగారు తొంద్రగా యాచిగాడు. ఫిర్యాదికేసుకు ఇంజనీరు సాక్ష్యము బలముచేయుచో లేదో కేసు చెప్పబాలను. సాక్షులను నమ్మకుచు పంపునప్పుడు ఫిర్యాది కృష్ణరావుగారు నమ్మ అనుచుచలేను. మా యజమానియగు భయ్యూర జమీందారుగారు నమ్మ ఈ కేసుకు తావుకల చేయబట్టుల చెప్పినాడు, గాని కృష్ణరావుగారు న్యాయముగనే నాతో ఆలోచించకచే ఈ భవనమును నమ్మచున్నాడు. ఈ కేసులో కేసు ఇచ్చిసాక్ష్యము తప్ప ఇతరవిషయములు నేనుఎరుగును. నాల్గు కృష్ణయ్యగారి ఇంటికి 400 గజల దూరముగా నున్నది.

మూల కట్టడములో గాని, స్థల రేఖములో గాని భయ్యూరు ఎట్టేలు మేనేజరుగారు చాలానే కృతజ్ఞులైనారు. ఇంజనీరు హెడ్ మాస్టరు పంపిన ఫిర్యాదులనుగూర్చి కేసు న్యాయముగ విచారించవలసి అగరము నాకు స్ఫురించలేదు.

నూజిను నాటక సంఘమునకు అధ్యక్షులైన సీతేశ్వ వెంకటరావుగారు ముద్రయికి 28-4-14 తేదీ ప్రాసినబాలును యాచినాడు. ఆ కృష్ణరావుగారి దస్తావోజున్నది.

ఈ నాటకముకు కొటలో నాటకములో ఆడినారు. కృష్ణరావుగారి నాటక సంఘమువారు జమీందారుగారి నాటకములో ఆడిలేదు. ఒక్కొక్కప్పుడు నాటకములు మామటలు నేను వెల్లెను. ఈ నాటకము నడచారించుచు నాటకము జమీందారుగారు నాటకములో ఆడినది.

ఈ ఉత్తరములో కృష్ణరావుగారి సుఖముచే నాటకము అడవిట్టుల వ్రాయుచుండెను. కృష్ణరావుగారి నాటక సంఘము ఆడలేదు గట్టి చెప్పగలను. అన్ని నాటకములూ మామటలే నేనెవ్వరు. కృష్ణరావుగారి నాటక సంఘముచే ఈ నాటకము జమీందారుగారు ఆడినారు ఆడలేదు లేదు. జమీందారుగారి గునుస్తా అడినారు. జమీందారుగారు తమనాటకము కృష్ణరావుగారి నాటక సంఘమునకు ఇచ్చిమామ అబద్ధము నేను చెప్పబాలను. కృష్ణరావుగారి యెడల జమీందారుగారికి అభిమానము కలదు. ఈ నాటక సంఘములో కృష్ణయ్యగారు సభ్యులందులు నాటక తెలియదని ప్రయాణము మాడ చెప్పగలను. నేను కృష్ణయ్యగారి 4 సంవత్సరముల నుండి మొదలగునటులు మునిగాడు. ఒకటి రెండు సంవత్సరములు నేను ముంబయికుంటి. ఆ కాలములో కృష్ణయ్యగారు మొదలెచె నేను ఎరుగును. మొట్ట మొదటిసారి సంవత్సరము క్రిందు కృష్ణయ్యగారు వార సభియము కలిగినది. పోత అ నాడచేసినప్పుడు ఇంజనీరు రాష్ట్ర కేసు విచారించలేదు.

మరి జనుగుమన్నచుగా నూజునుకట్టుల ఆ ఆర్థము కాచి. స్థానము తయారు చేయబడి ఆ ఆర్థము. ముద్రయి కట్టడము ప్రారంభించినాడు నేను ఎప్పుడు అనుకొనలేదు.

ఎట్టేలు కత్తెకు బాడ వ్రాసిన బాబులలో ముద్రయి రెండు విషయములను గూర్చి సమాధానమును నుండు వ్రాసెను. (1) రెండు కత్తెకత్తెలకు కలవులు గూర్చి (2) 60 శేలు ఎను ఉంచుడెను. మొదటికత్తెకు జవాబు వచ్చిరి. రెండవ దానిగూర్చి 30-6-14 తేదీ ను 5800 లు వైదిల్లర ముద్రయికి ప్రస్తుతము వారలెని ఉన్నటుల తెక్కలలో కనిపించుచున్నది.

ఈ 4185 లు వైదిల్లర వ్యాంక క్రైలు ఎక్కలములలో నున్నటుల కనిపించుచున్నది.

మూలములలో గాని కొన్నిచేలు చేతులలో నుండవలెను.

ఈ కేసులో సాక్షుల వాదన ప్రకటనములు ఎరుగు. ఆలేదని ప్రస్తావన నుండెను సాక్షులు 6500 లు అందులో వైదిల్లర తీసివేయెడల 5500 లు ఉన్నవి.

ఆలేదని వ్యాఖ్యలు 55 శేలు ముఖ్యమే ఉన్నవి. ఇంజనీరు ఆశ్చర్యముగా మండెని కేసు ప్రధానపరీక్షలో చెప్పిరి. పరికాడు.

ఇప్పుడు నాకు అయాశ్చర్యము సోమరి. సాక్షి క్రాసుపరీక్ష ప్రారంభింపెను. 11-80 గంటలకు కొత్త వాడు లేచిరి. కేసు విచారణ జరుగుచున్నది.

ఉదకమండలము మే 17. — ఇన్న మధ్యాహ్నముతో
 హేబుర్తు హక్కు సంతకముగిసివది. సంతకముగియుటకు పూర్వము
 పంచెమును జరిగివది దీనికి వెంటలను బ్రభువు, ప్రభిష్టి, సర్
 మార్గల్లు పూ ఆర్డు, సర్ ఆర్డువైరు, వారిభార్య దయచేసిరి.
 ఆటలలో గెలిపొందినవారికి గవర్నరుగారు బహుమతుల
 నిచ్చిరి. జరిగిన ఆర్డువైరు, వాపు, మేజరువార్డు, లీబాల్డు,
 కమ్యూటీహారు చేసినవనిని గవర్నరుగారు మెచ్చుకొనిరి. సంత
 కముగి యునప్పుడు వర్ష మారంభముకాగా ఎవరికిష్టము వారు ఆదరా
 బాదరా ఇండ్లకు వెళ్లిపోయిరి. సంతకమున యుద్ధనిధికి చాల
 సొమ్ము వసూలై యుండును.

THE GREAT WAR.

TRIAL OF CASEMENT; A GREAT SENSATION.

[Reuter's Agency.]

Great Britain.

Under Secretary of State for India.

LONDON, May 16.

It is announced that, for reasons of public advantage, Mr. Chamberlain has further extended the tenure by Sir Thomas Holderness of the office of Under-Secretary of State for India for one year to June 11th, 1917.

Day-Light Saving Bill. Third Reading Passed.

LONDON, May 16.

The House of Commons has passed the third reading of the Daylight Saving Bill.

Obituary.

LONDON, May 16.

Death of William Macdonell, formerly a prominent merchant of Bombay, is announced.

The Military Service Bill.

Special Consideration to Small Businessmen.

LONDON, May 16.

During the report stage of the Military Service Bill, Mr. Walter Long promised to issue regulations to the tribunals, giving special consideration to small businessmen the calling up of whom would mean the stoppage of business.

Reconstitution of Derby's Air Committee.

No Real Air Ministry.

LONDON, May 16.

The "Daily Telegraph" states that the Government will not create a real air Ministry owing to opposition in high quarters, but intends to reconstitute Derby's Air Committee on much broader lines under the chairmanship of Lord Curzon.

France.

Anglo-German Fighting.

Considerable Activity.

LONDON, May 16.

A British Communique says:—There was considerable activity yesterday evening and last night on our front between Loos and the Bethune-La Bassée Canal. The enemy heavily bombarded a small section of the trench east of Bethune and the raiders succeeded in entering it but only for a few minutes. We heavily and effectively bombarded German positions North of Hohen-zollern. The enemy further North, just South of the Canal, exploded a mine twenty-five yards in front of our trenches and seized a crater. After a short bombardment we secured lip of the crater, capturing prisoners and finding several dead Germans. Both sides exploded mines Northwest of Hulluch. There was no infantry fighting. We, carried out a successful bombardment of the enemy's positions opposite Fauquissart and silenced the enemy's trench mortars near St. Eloi.

The French Success.

On the Heights of the Meuse.

LONDON, May 16.

PARIS.—Last night's communique said:—The French achieved a brilliant little success on the heights of the Meuse. They cleared out two-hundred metres of the enemy trenches capturing some prisoners. The German artillery activity in Champagne was succeeded by repeated infantry attacks all of which were fruitless.

Italy.

Italian Gains.

Important Positions Seized.

LONDON, May 16.

ROME.—A communique says:—Alpine troops have gained possession of an important crest in the Adamello zone, and also seized the ten thousand foot high Crozzon Deldivolo. We have made fresh advance in the Ladro valley. The Austrians opened a violent bombardment in the Lagarina Valley, to which the Italians replied effectively. There has also been intense bombardment on the Isorno from Montenero.

Turkey.

Minor Russian Success.

Revandouze Rushed and Munition Depots Captured.

LONDON, May 16.

A Petrograd Communique says:—In the Caucasus in the direction of Mamahatun, we carried out successful reconnaissance engagements. In the direction of Diardokir we repulsed the Kurds. In the direction of Mosul we rushed the town of Revandouze capturing munition depots. The enemy retreated precipitately abandoning convoys of war materials. Our Cavalry is close at their heels.

Greece.

Greece and the "Entente."

LAHORE, May 16.

LONDON, May 15th. The "Daily Telegraph's" Rome correspondent learns from a diplomatic source that there is no question of capital importance outstanding between Greece and the Entente. — ("C. and M. Gazette.")

Bulgar-German Camp Bombed.

By French Aeroplanes.

LAHORE, May 16.

LONDON, May 15th.—The "Times" Salonika correspondent states that French aeroplanes dropped 499 bombs on the Bulgar German camp at Xanthi, 40 miles northwest of Dedagatch. — ("C. and M. Gazette.")

Germany.

Concealed Meat.

LAHORE, May 16.

LONDON, May 15th.—The Amsterdam correspondent of the "Central News" states that large stocks of concealed meat are still being discovered in Cologne and elsewhere in Germany. Managers of Berlin Restaurants confer with the Minister of the Interior to-morrow with a view to the simplification of menus. The "Berliner Tageblatt" says that Saxony's meat tickets now allow a quarter of a pound per head weekly. — ("C. and M. Gazette.")

Ireland.

Opening of the Trial.

LONDON, May 16.

Extraordinary interest was taken to-day in the opening of the trial of Sir Roger Casement. Long lines of people, who included many distinguished personages, waited for hours outside Bow Street, but only a few gained admittance owing to the limited amount of space. A dramatic surprise was caused when a second prisoner was placed in the dock, namely, Daniel Bailey, who was described as a soldier living at Wembley and who was arrested at Wandsworth yesterday. Both were charged with high treason. Casement looked pale and haggard.

Attorney-General's Opening Address.

The Attorney-General, Sir F. E. Smith, sketched Casement's consular life and read a letter from the prisoner written to Sir Edward Grey in 1911, in which he expressed his gratitude at receiving the knighthood. Sir F. E. Smith contrasted this with Casement's subsequent change of views. He explained that Bailey was born in Dublin and was taken prisoner by the Germans in September 1914. Continuing, he said that Sir Roger Casement repeatedly addressed the Irish prisoners at Limburg, introducing himself as the organiser of Irish Volunteers and saying that the prisoners ought to join and strike a blow for Ireland. The vast majority treated his overtures with contempt, and Bailey had stated that he joined really in order to get out of the country. The Attorney-General added that Casement, Bailey and a man named Monteith went to Berlin and secured tickets for Wilhelmshaven and thence started for Ireland in "U 20."

The Evidence.

After formal police evidence, an Inspector from Scotland Yard testified that Sir Roger Casement and Bailey were charged together, whereupon Casement, pointing to Bailey, said: "Well, that man is innocent. I wish him to be as well defended as myself."

John Robinson of Belfast, Corporal in the Medicals, who was a prisoner at Limburg, gave evidence regarding Casement's having four times addressed British prisoners numbering four thousand. Only about fifty, including Bailey, joined the Irish Brigade. Casement said that Germany was going to win the war, and consequently he wanted to free Ireland. Robinson added that he saw a young fellow shake Sir Roger Casement, and then the Germans interfered. The Germans offered him £10 to join the Irish Brigade, and promised that, if Germany was defeated, the Brigade would be sent to the United States.

A Private in the Second Munster Fusiliers gave corroborative evidence that Casement at the Limburg camp talked to the men about the Irish Brigade movement. After that the prisoners were better treated, but when the prisoners refused to join they had their bread knocked off.

It appears that "U 20" met with an accident and put back to Heligoland, where Casement and his companions were transferred to "U 20," which went northward of the Shetlands to Tralee.

Prisoners of war further testified that Germans punished them for calling Casement a traitor, and also because an Irish soldier struck him.

Bailey's Statement.

Bailey, in a written statement, described how the trio visited the Wilhelmstrasse (the German official quarter in Berlin) and received facilities to go to Ireland. They entrained for Wilhelmshaven, and, after arriving at that place, went on board a submarine. On reaching Ireland, they attempted to land in a collapsible boat, which overturned. He and Sir Roger Casement waded ashore, and reached Tralee, where Sir Roger Casement went to a newspaper shop, and asked if the Commanding Officer had arrived. He was answered in the negative. Conversations on board the submarine revealed the fact that the accompanying steamer had 20,000 rifles, several million rounds of ammunition, ten machine-guns and bombs. Bailey heard that Dublin Castle was to be raided.

Another Irish prisoner of war testified that Bailey was wearing a grey uniform with green facings and the harp and shamrock of the Irish Brigade.

A Private in the Leinsters deposed:—We hissed and booed Casement out of the camp at Limburg. One of the Munsters struck him, and we were punished for that.

Further released prisoners gave similar evidence, and one declared that an American Priest carried on the Irish Brigade campaign after Sir Roger Casement had left.

The case was adjourned.

TELEGRAMS.

The Coercion of Ulster.

LAHORE, May 16.

LONDON, May 15th.—The "Chronicle," discussing some immediate charges in the government of Ireland, admits that the coercion of Ulster is impossible. — ("C. and M. Gazette.")

Mesopotamia.

A Prisoner from Kut.

CALCUTTA, May 16.

A telegram received to-day by the Joint Secretary, Bengal Ambulance Corps, from Amara states that among the invalided prisoners of war who have been exchanged was Private Binode Behari Chatterjee, of the Bengal Ambulance Corps, who brings news that when he left Kut-el-Amara all other members of the detachment of the Corps seeing with General Townshend were well.

China.

Prohibition of Silver Payment. A Chinese Government Order.

BOMBAY, May 16.

Mr. Naoyo Igarashi, Manager of the Bomoay Branch of the Yokohama Specie Bank, Ltd., to-day received the following telegram from the Shanghai branch of the Yokohama Specie Bank:—

The Chinese Government issued an order to the Government banks, prohibiting paying silver against notes and deposits and to use notes only, but not moratorium.

An Explanation.

Mr. Igarashi says:—The telegram shows that the Chinese Government owing to the high price of silver is taking precautionary measures to prevent the paying out of silver against notes and deposits. There is nothing indicating that the Government action is connected with the loan to China in which Japan, Britain, Russia, France and Germany are concerned.

AUSTRALIA.

The Shackleton Relief Expedition.

The Commonwealth's Assistance.

LONDON, May 16.

MELBOURNE: Replying to enquiry from Mr. Bonar Law, Mr. Pearce has intimated that the Commonwealth is prepared to assist in organising officers and twenty men and provisions for eighteen months for the Shackleton Relief Expedition.

INDIAN TELEGRAMS.

(FROM OUR OWN CORRESPONDENTS.)

(BY WIRE.)

Simla.

Wai Cable to the Viceroy.

SIMLA, May 16.

The following telegram, dated the 15th instant, has been received by H. E. the Viceroy from the Secretary of State:—The French again repulsed the Germans before Verdun. The Germans on the evening of the 12th renewed their attacks on the southeast of the Douaumont Fort out in spite of violent bombardment the French gave way at no point and caused the enemy serious losses. The German attempts north of Theaumont were stopped by a curtain of machine gun fire. Another attempt near Northmeuse failed. The French air squadron bombed railway stations and airship shed.

The Germans, after a heavy bombardment against the British trenches between the river Somme and Maricourte attacked three times and got into the British trenches, but were driven out. The Germans also attacked the British lines but were driven out. Two parties were met on parapets by the Scottish Troops and dispersed. The enemy are showing activity on the Russian front but have been checked.

The Turks after assembling a very large force took offensive in the region of Ashkala and after a furious battle forced back the Russian advanced posts certain points but were then stopped. The Russians repulsed all attacks in Baeburt region between Trebizond and Erzerum. The Germans attacked Konda Irangi in East Africa, but were driven off with severe losses.

Victoria Cross has been conferred on Lance Naik Lala, 1st Dogras, for conspicuous bravery in saving two British Officers.

BENGAL.

Sharks in the Hooghly.

Three More Captured.

CALCUTTA, May 16.

Remarkable prevalence of sharks in Hooghly near Calcutta still continues and in the past two days three more sharks have been captured in the river near the Bathing Ghats in the northern quarter of the town. Two were netted while the third was hooked by a fisherman. The one caught on Monday evening at Hatkhola Ghat was the biggest measuring over six feet. The usual rewards were given to the captors by the Commissioner of Police.

The India Club.

Portraits of Late Secretaries Unveiled.

COOCH BEHAR, May 16.

The Maharaja of Cooch Behar to-day performed at the India Club the ceremony of unveiling the portraits of Mr. Nalini Behary Sircar and Mr. Priyo Nath Ghose, two late Secretaries of the Club. The Maharaja dwelt at length on the valuable services rendered both to the club and to the public by the two gentlemen. The portraits are two sterling likenesses executed by Surendra Nath Das, a young artist of Howrah.

TELEGRAMS.

A Smart Arrest of Dacoits.

Early Monday morning a gang of dacoits appeared at the residence of a Bengali landowner residing in Bondel Pion Road in Tollygunge. Dacoits were on the point of forcing the main entrance when Mr. Armstrong, Superintendent of Alipore Police, who had previous intimation of the intended dacoity, attacked the gang aided by a Police force. Three of the dacoits were arrested, while some six escaped.

United Provinces.

The Allahabad Copyright Case.
The Appeal Dismissed.

ALLAHABAD, May 16.
At the Allahabad High Court, Mr. Justice Figgott and Mr. Justice Lindsay have rejected the appeal in the copyright case, in which the suit of Shamsul Ullama Abdul Jami, Professor of Arabic and Persian, Queen's College, against Messrs. Ram Dyal and Ram Narain for infringement of copyright in connection with the Persian courses for the Allahabad University, was dismissed. The plaintiff, as member of the Board of Studies, had prepared a syllabus of Persian selections for University examinations. The lists were passed by the Board of Studies and Faculty of Arts and were printed and formed the prescribed courses for examination. The extracts contained in these lists were then printed and published by the firm of Ram Dyal and Ram Narain in book form. The plaintiff thereupon afterwards printed his own courses for three examinations. The plaintiff alleged that he had acquired copyright in virtue of the lists of selected passages which were placed before and approved by the Board of Studies, and that the defendants, in printing the selected passages from the lists, committed a breach of copyright. The plaintiff sued for a perpetual injunction and claimed substantial damages. The District Judge of Allahabad dismissed the suit. Their Lordships thought that when the plaintiff, as a member of the Board of Studies, laid the result of his skill and experience before the Board and then joined with the other members in preparing the syllabus for examinations to be conducted in the Persian language, he placed them unreservedly at the disposal of the University authorities. When the University authorities published their syllabus they surrendered any copyright which might have existed in the skill, learning, experience and labour expended over the preparation of these lists, unreservedly into the hands of the general public. The avowed intention of the University authorities was that any enterprising firm of publishers which considered it remunerative speculation should bring out the passages in question in book form. They were of opinion that the interests of the public and that of the general body of students would best be served by allowing free competition in this matter. The appeal was therefore dismissed.

Bombay.

Lady Willingdon.
A Presentation.

BOMBAY, May 16.
Her Excellency Lady Willingdon sailed home to-day on a short holiday. The Committee of the Women's Branch of the War Relief Fund, of which she is the President, had arranged to present Her Excellency with a souvenir. The presentation took place at the headquarters of the War Fund Committee prior to embarkation. Mr. P. R. Cadell, vice-Chairman of the Committee, in making the presentation, spoke in eulogistic terms of the excellent patronage and unceasing assistance which they had received from Lady Willingdon. Her Excellency in a short speech thanked the Committee. There were many present at the Bunder to wish Lady Willingdon bon voyage and safe return.

Outward Mail Steamer.

BOMBAY, May 16.
The P. and O. Mail steamer "Kashmir" with the homeward mails and about hundred and twenty passengers left the Bombay Harbour at 3 p. m. this afternoon. Among the passengers were H. E. Lady Willingdon, Mr. Justice Rattigan, Mr. Kettlewell, I. C. S., the Hon'ble Mr. A. B. Hawkins, and the Hon'ble Mr. A. H. Dack, I. C. S.

The Bombay Share Market.

BOMBAY, May 16.
Rates, opening quiet, advanced at the close. Centrals steel at Rs. 2155, Colaba Land and mill shares steady at Rs. 1340, Cromptons at Rs. 116½, Currumbhoy declined to Rs. 255, Davids quiet at Rs. 476½, Fazulbhoys at Rs. 500 and Indore Malwas declined to Rs. 271½. Madhows are firm at Rs. 1480, Standard advanced to Rs. 1230 and Swadeshis to Rs. 1695. In Bank shares the Bank of Bombay are firm at Rs. 1535, Bank of India at Rs. 65½. In miscellaneous shares Bombay Burmahs are firm at Rs. 915. Tata iron and steel ordinary are firm at Rs. 187½ and deferred advanced to Rs. 742½. Tramways are firm at Rs. 250. 3½ per cent Government paper was quiet at Rs. 80 and small pieces at Rs. 80-8 for buyers.

Portuguese Subjects in Bombay.

Effect of the Lisbon Decree.

BOMBAY, May 16.
In reference to the telegram regarding the decree passed at Lisbon regulating movements of Portuguese citizens from the dominions of the Republic, a local paper understands that the announcement has caused some consternation among the Portuguese subjects in Bombay. Senor Casanova, Consul General for Portugal in Bombay, interviewed, said that it was unlikely that the Governor-General of Goa would promulgate the decree and enforce its provisions within the territories of Portuguese India. No official intimation on the subject has been received by him.

It is understood that the Police Training School at Nasik has been converted into a war hospital. The Training School has been closed for the time being, and the present recruits called back to their respective stations, where they will complete their training.

TELEGRAMS.

South India.

The Hobart Park Fair.

OCTACAMUND, May 17.
The Hobart Park Fair concluded on Tuesday afternoon after the races held in connection with the fair at which Lord and Lady Pentland, Sir Arthur and Lady Phayre, Sir Harold Stuart and a large gathering of local society were present. Her Excellency distributed the prizes to the winners in the sports held on the first three days, and after three cheers had been called for Her Excellency, His Excellency called for three cheers for those who had rendered the four days fair the success it had proved not only from the point of view of enjoyment and the pleasant gathering it had brought about, but also from the material results to the war fund. His Excellency specially commended the labours of General Sir Arthur Phayre, Mr. Knapp, Major Ward, Mr. Theobald and the Committee and in conclusion called for three more hearty cheers for Lady Phayre and the body of ladies who had worked so ungloriously for the success of the fair, not the least of which was the material results. Three hearty cheers were given, soon after which a regular storm came on, and the gathering hurriedly dispersed. It is hoped that the results will not be far from a sum running into five figures.

Mysore.

Cheating the Public.

Accused Sentenced to Severe Punishment.

MULTAN, May 17.
Karam Hussain, who posed as alchemist and pretended to convert silver into gold by magic process, went to Tati-pur where he induced a person to hand over to him certain silver ornaments and said that by putting them in a pot on fire he would turn them into gold. He got ornaments worth about Rs. 100 and is alleged to have run away with them but was arrested and charged by the police. Rai Bahadur Hari Chand, 1st Class Magistrate, has sentenced the accused to two years rigorous imprisonment together with a fine of Rs. 100 under section 420 I. P. C.

Bangalore News.

BANGALORE, May 17.
Colonel Stuart Graham, 80th Carnatic Infantry has arrived here on leave and Major J. B. MacGeorge, Royal Engineers and Captain F. B. Johnson and Lieutenant M. H. D. Smithers of Royal Sussex Regiment on duty. Major G. P. Johnstone, R. A. M. C., has been transferred to Bombay left this station on Monday. Major F. S. Probst, Army Veterinary Corps will be proceeding to Wellington on inspection duty.

Weather Report.

SIMLA, May 17.
Rain has fallen locally in Assam and south Burma and a few falls are reported from the Peninsula.
Chief amounts are:—Diamond Island 1 inch, Tezpur ½, and Gauhati ½.
Temperature is low along the northwest frontier and high in northeast India. Conditions are slightly unsettled in Baluchistan.
FORECAST:—Some extension of rainfall in northeast India.

BRIEF TELEGRAMS.

After a long spell of sultry days Coonoor was visited with a heavy shower yesterday afternoon, lasting for several hours.

The Government of India is about to issue a resolution reproducing in a compendious form all rules relating to scholarships tenable in Great Britain to students from this country.

According to the present arrangements, H. H. the Maharajah of Travancore, who is spending the summer at Coonoor, will leave for Trivandrum via Ernakulam on the 24th instant.

At a general meeting of the Delhi Public Library held yesterday in the Harding Library, Colonel Beadon presiding, the following gentlemen were elected members of the Executive Committee of the Library:—Moulvi Mahmood Fazluddin, Babu S. N. Bose, Mr. P. J. Western and Lala Sangram.

Dr. E. Howard Adye, of Moulmein, has been engaged in an important geological survey in Kathiawar for the past five years. One valuable result of the survey is the discovery of immense areas of stone fit for dock and harbour construction and of permanent railway. Dr. Adye has recently been elected a Fellow of the Geological Society in recognition of his services to science.

Latest Telegrams.

The Offensive Against Riga.

The "Times" Naval Correspondent's View.

ALLAHABAD, May 17.
LONDON, May 16th.—The "Times" naval correspondent is disposed to give some credence to the report of a projected German naval and military offensive against Riga. The writer considers that the plan, if put into operation, must involve the employment of from 8 to 12 German dreadnoughts with flotillas of smaller craft which would greatly reduce the force available for operation in the Heligoland Bight and for guarding the mine fields which close the entrance to the Baltic. This three-fold dispersion of the German navy would in the opinion of the "Times" correspondent afford an opportunity for concerted Anglo-Russian action.

The "Pioneer" special cables:—

Notice.

The following is the extract from the will of the late Mr. Malladi Satyalingam Naiker:

"My trustees will send every year one Madras Hindu for higher or technical education to Europe, America, Japan, or any other foreign country. The subject to be selected by such student can be anything except Law and General Medicine. A student taking up subjects such as Science, Chemistry, Physics, etc, must be a graduate. Such students should under no circumstances take part in seditious politics during their stay in a foreign country as students and, if they do so, they forfeit the right to further support from the Fund. The students must also be bound on their word of honour before their friends and fellow students to send another student in their turn for a similar purpose, if at any time after their return to India, they are in a position to do so."

The scholarship will be £ 175 a year tenable for 2 or 3 years according to the subject taken up. The student selected will also be paid the freight to and fro. The amount will be sent to the Secretary, Students' Advisory Committee, Madras, or the Educational Advisor to Indian Students, London, for payment to the student. Applications for the scholarship will be received by the undersigned till the 15th of June 1916. They should be supported by the recommendations and testimonials from the Principals of Colleges, or other respectable gentlemen of good position in life, and should state the examinations passed, age and place of residence, and the applications should also be accompanied by the consent in writing of guardians or parents of the applicants."

Cocanada } D. SESHAGIRI RAO,
12-5-16 } For the Trustees.

ఆకస్మిక మరణము

మౌనము 16:—డాక్టరు పి.ఎస్. అచ్యుతరావు గారి పిల్లలకు విద్యనెప్ప ఉత్తరప్రదేశ్ 10-20 గంటలకు అచ్యుతరావు గారి బండిపై విచ్చుచుండెను. బండికడదగా నోకమహమ్మదీయబాలుడు నెక్కి త్రొక్కి నివచ్చుచుండెను. బండిచా దిశాగ్రతగా గుఱ్ఱము పడిపొయితులవలన బండి నెక్కి పడి పిల్లలకు గుఱ్ఱవాడు నెక్కిత్రొక్కి బండియొక్క చుండలి బాకలు కట్టవాని రొమ్మును గట్టిగా మోయటంబట్టి కట్టవాని వెంటనే మృతికొందెను. గుఱ్ఱవాడు దండవలననే మరణించెను. కష్టమైనట్లుగాను పరిశీలించి చెప్పెను.

శారదాంబ:

ఇది

స్వీధర్మబోధినియను నాటకము

శ్రీనివాస రాఘవాచార్య ప్రణీతము.

సంఘ సచారాసంస్కరణమునకు మార్గముందు జూపబడినది. అందరును జదివి తీరవలయును.

వె. 0-8-0 య మూల్యము.

పోస్టేజి ప్రత్యేకము.

దిశానామ:—

ఆంధ్రపత్రికాకార్యాలయము,

6, తిరుబెట్టెనగర్,

మదరాసు.

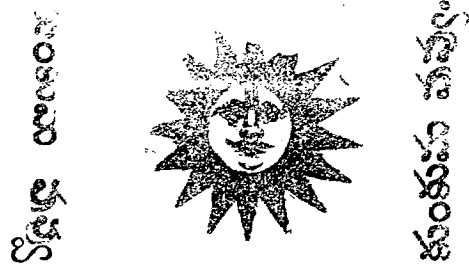

ప్రపంచచరిత్ర

మూడవ సంచిక వెలువడినది.
(గ్రంథకర్త:-గా. హరిహర్ శర్మ తమిళాచార్యులు, ఎం. ఏ.

ప్రతినిధులభావము కథలు చదివినట్లు చదువుకొనవచ్చును. బహుప్రాచీనకాలమునుండి భౌతికమానోవి అన్ని దేశములలో జరిగిన సంగతు లిందు ప్రాయము జదును. చందాపద్ధతి అనుసంధింపకును. 2-0-00 అంశములతో లేదు. ప్రవేశదుస్తుము లేదు. నిర్దేశములను సంచికలో పి. డి. గా పంపుము. యజమానుడు:- ప్రపంచచరిత్రాకార్యాలయము, (57) 145, కామిడి, వాదరాసు అని ప్రాయము.

కుంకుమపువ్వు

స్వచ్ఛమును నిర్మలము నగు కుంకుమపువ్వు మానవ దొరకును. కొనువారు సూర్యమా యును గమనింపుడు. కరస్పాండ్సు మొదలగువని ఇంగ్లీషున వ్రాయవలయును:-

ఎస్. నారాయణ అండు కంపెనీ.
(58) 21, హమ్మంపిడి, బొంబాయి.

మీ బాయిలర్లు

విశేష కాలము పనిచేయవలెనన్న "ఇంగ్లీషు బాయిలర్లు కామెర్సొమెన్"కు యువయోగింపవలయును దానినుకయోగించిన బాయిలర్లు శ్రుక్ష్మ పట్టి పొక్కులు పొక్కులుగా లేచి చెడిపోకుండుటయే గాక షెల్ ఫ్లేట్సుకు చక్కని మెరుగు నిచ్చును; ఆవమునున్న గొట్టములనున్న శ్రుక్ష్మ పట్టకుండగను సుధముగా నుండును. ఈ కామెర్సొమెన్ యువయోగించినచో సువత్సరముల తరబడి బాయిలర్లు చెడిపోకుండు ఎప్పటి కప్పుడు క్రొత్తవానివలె నుండును.

దానియొక్క యువయోగమును గురించి యు సలహాను గురించియు అసలు యెజెంట్లకే వ్రాయవలయును.

5 గాలనులుగల రక్కు 1-కి రు. 2 8-0
5 రిలయన్న పొండ్లీ అండు
389 ఇంజనీరింగు వర్క్సు

తపాల పెట్టె నెం 553 రు మదరాసు
(వై కామెర్సొమెన్ గోడున్నది ఈ పత్రిక పేరుకొడ నుచుపొరిం గోగునున్నాము.)

DIRECT IMPORTERS.

అశోక వి.పి. కంపెనీలవారు హెచ్చు భరణుల ప్రకటించినట్లు యీ విగ్రహ వివరింప నలుగడియారములు మిక్కిలి తక్కువ ధరలకు విక్రయించబడును.

- 1 సిప్టం రాస్కోపు రు. 1-14-0
- 2 టెన్టేషను 2-4-0
- 3 డిజ్ నాక్ టైమ్ 2-8-0
- 4 రైల్వే రెగ్యులేటరు 2-10-0
- 5 సునికట్టు చిన్నగడియారం 4-8-0
- 6 డిటా పెండ్లి 6-0-0

అడ్రెస్:- గౌతా అండు కో
6, రెలిక్ బజారురోడ్డు, మద్రాసు

THE ANDHRA MEDICAL JOURNAL ఆంధ్ర వైద్యపత్రిక

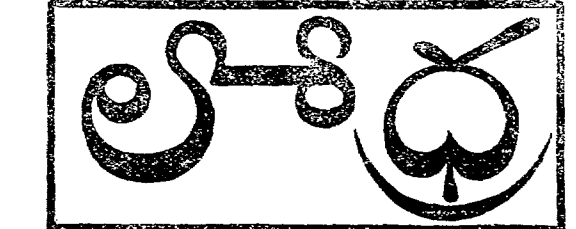
(ప్రస్తుతము మూడుకూసముల కొకపర్యాయము ప్రకటించబడుచున్నది.)

సరిక మొదటిసంచిక సిద్ధముగానున్నది. వైద్య వైద్యక బోధించు అనేకపద్ధతుల వైద్య శాస్త్రములకు గల సహజముగు తరస్పర వైద్యమును భిన్నాభి ప్రాయములను పోల్చించక నమస్త పద్ధతుల వైద్యశాస్త్రములయందు సత్యమును ఈ పత్రిక బోధించును. భృగంచతుందలి పుస్తక వైద్యపద్ధతులను వానియొక్క సంగ్రహచరిత్రను చదువకు ఈ పత్రికా మాసమున గ్రహించవలయు. వైద్యశాస్త్రములు గొప్పవ్యాధులను గ్రహించి విశిష్టతయు మార్గములను, వైద్యవిశేషములు శేకత వైద్య వృత్తియందు లేనివలయు శాస్త్రవిశ్లేషణలను చదువకొనవలయును ఈ పత్రిక బోధించుచున్నది. దండా నెం 1-కి 1-4-0 అం. విడిసంచిక న 0-8-0 అం. డాక్టరు కె. వి. సుబ్బారావు, ఎం. బి., (హోమియో) 98 అన్నాపల్లిపిడి మదరాసు

ARMS & AMMUNITION.

తుపాకులు, తుపాకి మందు, కేపురములు మొదలగునవన్ని సారాయములు స్పిరిట్సు నానావిధోపయోగవస్తువులు మావద్ద దొరకును

ఎస్. వి. సారథి అండుకో
౧౦౧ చైనాబజారు రోడ్డు
230 మదరాసు

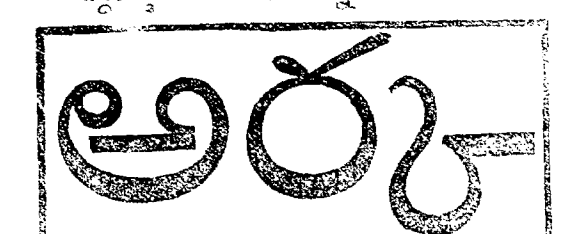
గర్భాశయ రోగినివారికి:- శ్రీలక్ష్మ గలుగు ఋతుకాల బహిష్టి కావంతులు, అకాలబహిష్టి, మైల కాన్తి గాను, తక్కువ గానుపోవుట, మనుమరోగము, సంభావనత, రక్తహీనత, మలబద్ధకము, నూలికావారము, క్లిష్టనొప్పులు, అరికాళ్లు, అగ్రేయము మంట మొదలగు శ్రీ మర్మ వ్యాధులను వదుల్చును.

వెద్దబుడ్డి రు 8-0-0. చిన్నది రు 1-10-0.

రక్తశుద్ధి ద్రావకము:- ఇది రక్తహీనత, మలబద్ధకము, అజీర్ణము, క్లిష్టనొప్పులు, సోమరితనము, మేహ ప్రణామము, సుఖసంతోషములు, నిస్సర్తుర, కడుపులో మంట మొదలగు వ్యాధులను నివారించి కీరకములను కాంతిని ముఖమునకు లేవల్చును యచ్చును.

వెద్దబుడ్డి రు 8-0-0. చిన్నది రు 1-10-0.

జ్వర నివారణ బుడ్డి 1-కి రు 1-0-0
కేసరికుటీరం, ఆయుర్వేద మోక్షద్రవాల, 9, బందరుపిడి, మద్రాసు.
ప్రారంభ:- సికింద్రాబాదు & నెల్లూరు.

శ్రీమదాంధ్ర బ్రహ్మాండ పురాణము

[పద్య కావ్యము.]

వ్యాసుడుగార్హ విరచితములగు పురాణములలో నిలియుకటి. ప్రపంచమెట్లు పుట్టింది? మలభేదము లేల కలిగి? ఆచారవ్యవహారము లెట్లుంటాయి? ఈ మొదలగు విషయము లెన్నియో యందు సుప్రయుగ వివరింపబడియున్నది. గొప్పవారిగ్రంథమువై నుంచినట్లు ప్రాయము నిచ్చియున్నాడు. శ్రేణిమిగిల శుభము. 900 పుటలు వెల 4-0-0. ఆక్యత్రున ప్రతి 5-0-0. పోస్టుకర్చులు లేక.

శ్రీమదాంధ్ర లలితోపాఖ్యానము

తెలి:-నులభద్ర, మృగమధురను, భాగ్యగర్భకము. 2000 పద్యములు కలవు. మంచికాగితములవై అచ్చు, కాళికో లెందు ధర ౧. 1-8-0 పోస్టుకర్చులు లేక. (4-12-14) జనిమంచి శేషాద్రిశర్మ, రెణుగుపండితుడు, మున్సిఫిరల్ వైద్యులు, కవచ

ఆపూర్వమైన గ్రంథములు

1. త్రివర్ణప్రదీపిక:-టీకా తాత్పర్య విశేషార్థ సహస్యశం. అరవయినాండి తెలుగులోకి భాషాంత రీకరింపబడినది. ధర్మకాండ 1-0-0
  2. త్రివర్ణప్రదీపిక:-అర్థ కాండ, మన పూర్వల ట రాజకీయవిషయాలందు గల ప్రభావమును దీ:వలన నెఱుంగవచ్చును 1-4-0
  3. ఆర్యవిద్యారహస్యము:-వచనము 0-12-0
  4. ఈశ్వరదర్శనము:- " 0-12-0
  5. సనత్కుజాతీయము :-శంకర భాష్యాంధ్ర టీకా తాత్పర్య సహస్యశం 0-12-0
  6. సంస్కృత భారతము:- ఆంధ్రాక్షరములు 18 పద్యములు, నిర్దుష్టమైన ప్రతి 18-0-0
- నిత్య కన్యాప్రకాశి మతగ్రంథములు, తొట్టివైద్యగ్రంథములు, అది శంకరాచార్య గాఢాత్రి మున్నగు పటములు మాదగ్గల లభించును.
- యజమానుడు:-మానేజరు స్వర్ణరత్నప్రకాశిని, గుంటూరు, అని ప్రాసేది.

Amrutanjan Best Indian Pain Balm.

శుభ్రము! యిది మర్మకము!!

అమృతాంజనము

అన్ని నొప్పులకు పరమామృతము ప్రతివారము వేలకు వేలు విక్రయము చక్కని పట్టితో సహా సీసా 1-కి వెల 0-12-0. తలనొప్పులను, వాయువు పట్ట బోగొట్టును శార్దూపునొప్పుల తారకొనును. పొట్టబోగొట్టును వనమూలికలచే హిందూ షేజీనుండు తయారుచేయబడు మంచిమందు.

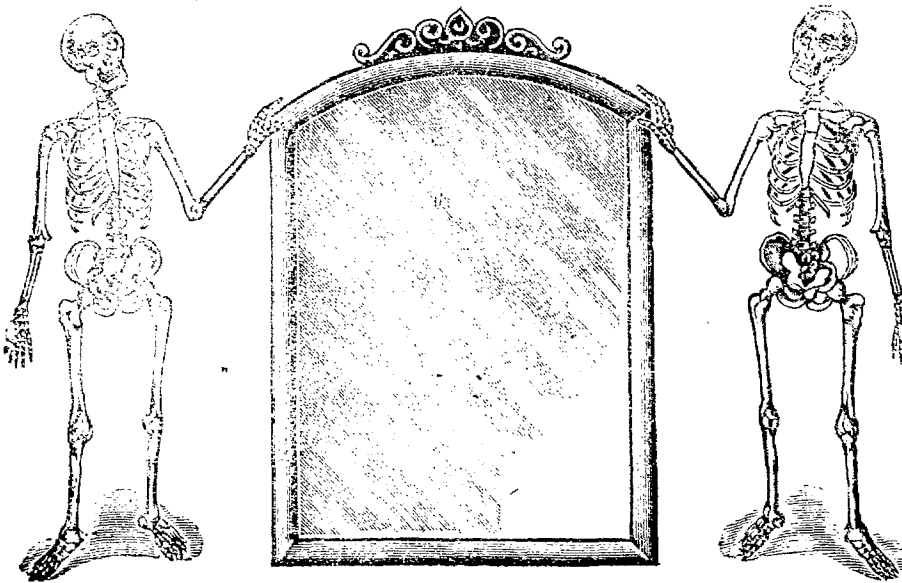
మోహినీ తైలము

5 తులముల నూనె సీసా 1-కి వెల 0-12-0 ఇది మనోహరిత్రమువలెయు విద్యాగర్భ, క్షీరద్ధ, ఉత్కృష్టముల మొదలగు వారికి సుఖనిద్ర, విక్రాంతి నిచ్చును, అమృతాంజనం దీపో, రీ తలయనెట్టిపిడి, చురగాను

వైద్యవిద్య దీనియందు మెంతు వైద్యబోధము నందియున్నది. 1944 పుటలుగల పుస్తకము మీ యింటివద్ద నిత్యములేక తోచినట్టి ఖర్చులు మంద లేక మీకు యిచ్చిపెట్టు వుంటుంది. క్లిష్టమైనదిగ? శేషే ఒక పుస్తకమునకు చొచ్చియున్నాడు. రాజకీయ వాదములకు కేకలేక, 188 20, చీనాబజారురోడ్డు, మదరాసు.

అద్భుతమైన భూతదర్శనము.

సంమేళ్యుని అద్భుతశక్తిని పరిశీలించడలకు చేసి, పరీక్షలయొక్కగాని, వ్యాజ్యములయొక్కగాని వర్తన

సామాన్యములతోగూడ, గట్టిగానున్నవారల యొక్క భావనలూ చారములూ నీవు ముందుగా తెలిసికొని గోరుచువేరి, నోయిన సాత్తునుగాని, దొంగనుగాని బెడక దలంతు నని నీ చనిపోయిన మేల్దండీయూ సంజనానందనూ చెప్పి నీవునుబుద్ధులను కలవర పరచు విషయములను గ్రహించునెందునో, నీవు హిందూ, బౌద్ధ, క్రైస్తవ, మహమ్మదీయ మతములలో నెవ్వరును జూడనెందునో, నీవుతనయొక్క రహస్యతత్వమును గ్రహించునెందునో, అద్భుతమయిన నీ భూతదర్శనమును నుపయోగింపుము. అది శత్రువులను నీకోర్కెల నీడేల్తును. ఒకసారి పరీక్షించిన నిజము బోధపడును. పోస్టల్ పోస్టాఫీసులో నుండు రు. 2—8—0 మాత్రమే. పరిశీలనాత్మక పరీక్షలను వ్రాసి మోసపోకము.

ఈ ప్రక్రియలను వింగి ఘటానములో ఈ క్రిందవిలాసమునకు న్యాయవలయును :—
Universal Spiritual Agency, 6. Dalimtol Lane-CALCUTTA.

1000 రూపాయలు బహుమాన మివ్వబడును

లోక ప్రసిద్ధమైన సాలామిసిరి మురబ్బా రిజిస్టర్డు

ఈ మురబ్బాకు సాలామిసిరి కాదని నుజువులేదునానికి 1000 రూపాయల బహుమానముగా యివ్వబడును. దురభ్యాసములన్ని వ్యాధులలోనే ధారువైదు కలిగింపానికి వ్యాధుల కోశల బలహీనమై, మరణకాలమునందలి నిశ్శబ్దమును నిశ్చలించుచుండును. ఈ సాలామిసిరియొక్క సేవించియెడల అట్టి దుఃఖము తొలగి విశేష బలవీర్య సంపన్నులయి ప్రకాశించుచు చిరకాలము సుఖమున జీవించును.

REGISTERED

- సాలామిసిరి మురబ్బా - ధారువైదు కలుగును. సాలామిసిరి మురబ్బా - విశేష బలము కలుగును.
- సాలామిసిరి మురబ్బా - స్వస్థ్యవృద్ధి కలుగును. సాలామిసిరి మురబ్బా - రక్తము కృద్ధియగును.
- సాలామిసిరి మురబ్బా - ధారువైదు మూత్రముతో కలసి సాలామిసిరి మురబ్బా - అకలి యెప్పుడు కలుగును.
- సాలామిసిరి మురబ్బా - పోషకు మాంసము. సాలామిసిరి మురబ్బా - చక్కని మలవిసర్జనమును.
- సాలామిసిరి మురబ్బా - విషమును మోచును. సాలామిసిరి మురబ్బా - ఉత్సాహము, శక్తి, బుద్ధి.
- సాలామిసిరి మురబ్బా - అమామూల్య వ్యాధినివారు. వైద్యులు, కీరకాంతల విశేషముగ కలుగును.

ఈ మురబ్బాకు బాంబ్రము, కెండి, బంగారు భస్మములు ఎన్నటికిని నమనముగావు. సాలామిసిరి అవలంబి ఒక బాటికంట. ఇది కాబూల్, కాంధహార్ జేతములలో నైపుణముగ అక్కడివారు యీ పండుకు విశేషముగా తీయవచ్చును. మనదేశపు 4 గుర్ర మనుష్యులు బలము ఆదేశమున బలించుచున్నప్పుడు మనదేశములో అదేముఖ ఉరలుగడ్డ, క్యామరెడ్డ మొదలైనవాటితో తయారుచేసి సాలామిసిరి అంబు మోచుచునే మునున్నాడు. ఈ మురబ్బా అట్టిది కాదు. దీనిని సాలామిసిరికాదని కృత్రిమ నానికి 1000 రూపాయలు యివ్వబడును. ఈ మురబ్బా యిచ్చెదమన్న మొత్తముక యిచ్చియెడల కోర్టు మూలముగా విచారణ చేయవచ్చును. ఈ మురబ్బాకు ప్రతియొకరు సేవించి చుండిలమును పొందుటకై గొప్ప ఉపాయముతో చేర్చి తయారుచేయబడుచున్నది. అనుపాన పుత్రికకు ఔషధముతో పంపబడును.

కార్డువాసి వి. పి. ద్వారా తెప్పించుకొనవచ్చును. డబ్బి 1-కి నెల రు. 2—0—0 లు. తపాలుభిర్లు 1 డబ్బి మొదలు 3 డబ్బులు వరకు 0—6—0.

తపాలాభిర్లు ప్రత్యేకము. దరఖాస్తుదారులు తమ చిరునామాను విశేషముగ వ్రాయవలయును.

డి. మన్నాలాల్, డిల్లీవైద్యులు,

నె 6, అవెన్యూరోడ్డు, బెంగుళూరు సిటీ.

మదరాసు మోటారు ఇంజనీర్స్ కలెజ్

288 24 జనరల్ పీటర్స్ రోడ్డు
మోటారులోడ్డు బోర్డు, మదరాసు
మోటారులందు అంగీకరించబడుచున్న, ముఖ్యవిధానములను పోధనాభ్యాసముల గలవలయును. ప్రత్యేక గతనాక:—
బొరుసులను గురించిన ఉచితముగ వ్రాసిన బోధనాపత్రములు
విద్యార్థులకు చేరువగును. ప్రతి నెల ప్రధమమున క్లాసు ప్రారంభ
భయము, కలెజ్ లోని పైకొకరికి శిష్యాత్వము చేయబడును. స్వల్ప
పాఠ్యము దీనితోగలదు. ముద్రాపానికి వ్రాసికోవలెను.

150 పుస్తకాల పుస్తకము ఉచితము
ఆరోగ్యమును కాల్వోనుభవమును పొందుట స్వాభావిక
మైన కొన్ని విధులు ఆనువంతులగుటనే కల్గుచున్నది.
ఈ ఉత్తమమైన పుస్తకము ఆరోగ్యమార్గమును కలుగజేసి
కీరసౌఖ్యమును దృఢపరచును ఆరోగ్యవృద్ధి ఇచ్చింప
ను. ఈ పుస్తకము ఇవాడుగా నీయబడును. పోస్టు చార్జ్
యును మేము భరించింపెదము. తెలుగునే వ్రాయుము.
వైద్య శాస్త్రము మునిశింగ్ గోవిందజీ,
అలెక్సాండ్రా జేషధారము, 157, బ్రాడ్వే, మదరాసు.

స్టీమ్ మోటారుబండ్లు

విశాఖపట్నంజిల్లా అనకాపల్లి తోనుండు రాధాకృష్ణ స్టీమ్ ట్రాక్ కంపెనీవారివల్ల ఈ 1916 సం॥ మేము 1వ తారీఖు లగాయితు మిక్కిలి నవీకరణలకుల ననుసరించి చక్కని యెంజిన్లతో ప్రయాణికుల సౌకర్యార్థము అనకాపల్లి మారుగుల గ్రామమునకు వోడవరము వద్దాది గ్రామముల మధ్యముగా స్టీమ్ మోటారుబండ్ల రాకపోకలకు సాధించబడును. ఈ బండ్లతో మొదటి రెండవ తరగతుల వోల్టు మాత్రమే అవర్చబడియున్నవి.

- బండ్ల రాకపోకల కాలములవివరం.
- (1) మారుగులనుండి తెల్లవారి 8.00 ని 9.00 కు బయలుదేరి వద్దాది వోడవరములమీదుగా అనకాపల్లికి 8.00 7 ని 45 కు చేరును. (2) అనకాపల్లినుండి తెల్లవారి 8.00 ని 15 కు బయలుదేరి వోడవరము వద్దాదిమీదుగా 8.00 12 ని 30 కు మారుగుల చేరును. (3) మారుగులనుండి వరము 8.00 1 కు బయలుదేరి వద్దాది వోడవరములమీదుగా 8.00 3 ని 15 కు అనకాపల్లి చేరును. (4) అనకాపల్లినుండి రాత్రి 8.00 9 ని 20 కు బయలుదేరి వోడవరము వద్దాదిమీదుగా రాత్రి 8.00 11 ని 30 కు మారుగుల చేరును.

టిక్కెట్ల క్రయముల వట్టి.

టిక్కెట్ల విశేషము	మొదటి తరగతి	రెండవ తరగతి
అనకాపల్లి - వోడవరము	0-12-0	0-6-0
అనకాపల్లి - వద్దాది	1-2-6	0-9-8
అనకాపల్లి - మారుగుల	1-8-0	0-12-0
వోడవరము - వద్దాది	0-6-6	0-3-8
వోడవరము - మారుగుల	0-12-0	0-6-0
వద్దాది - మారుగుల	0-8-0	0-4-0

హెచ్చరిక:—11 వయస్సుకు లోబడిన పిల్లలకు అర్హత వ్రాస్తూ పుచ్చుకోవలెను. మొదటితరగతి ప్రయాణికులకు 25 పౌనులను రెండవతరగతి ప్రయాణికులకు 20 పౌనులను చార్జీలు మిగిలించబడును. ఇంతకు హెచ్చుత 5 పౌనులకు మించు 1-కి 1 నై అనగా ఒక డబ్బుకి పంతున చార్జీ పుచ్చుకోవలెను.

రాధాకృష్ణ స్టీమ్ ట్రాంసిట్ కంపెనీ, అనకాపల్లి.
ప్రాక్రయిటరు:—వాసులకొండ రాధాకృష్ణయ్య, మదరాసు
N. Radhakrishniah,
148-149, Devarajamodali Street, Madras.

కీర్తి శేషులైన గోపాలకృష్ణ గొఖలేగారి చక్కని

రంగుల చిత్రపటము

ప్రతి 1-కి నెల 0-1-0 12 ప్రతులకు 0-6-0
వి. పి. భిర్యలు ప్రత్యేకము.
అంధ్రప్రదేశ్ కాళాశాలయము,
బొమ్మరావు నెం 212, మదరాసు.

మీ కి వసరమైనచో

యంత్రసంబంధమైనట్టిగాని కరగి పోత పోయినట్టిగాని పనులనుగూర్చించియు, ఉక్కు, ఇనుపవాసములు, వంపులు వంపులుగ నంచబడిన రేకులు కోణములుగా ముద్దటి ఇనుప కమ్ములు ఇంకను వివిధమైన ఇనుప సామానులను గురించిన అన్ని విషయములను గురించియు ఈ క్రింది కంపెనీవారితోనే సంగతి సందర్శముల సలహా నాలోచించవలసినది. వీరు సామానులను మిక్కిలి తక్కువ వేలల కిమ్మటలోను కోరినంతనే వానిని సకాలములో సరఫరా చేయుటలోను గొప్ప పేరు మోగినవారు.

విలాసము:—
ది సాఫ్ ఇండియా ఇండస్ట్రీయల్స్ లిమిటెడ్
తపాలపెట్టె నెం 55కి రు, 389 మదరాసు.
(వై కామోజిషక్ గోరనప్పయ్య ఈ కతిక పేరుకూడ నుదహరింప గొరుచున్నాడు.)